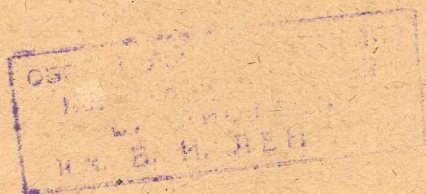

~~с. 2066к.~~
32-104

Стан странажаса пролетаріјјас бтунтџи

І. В. СТАЛЫН

Странаӧс
індустріалізірујтӧм
јылыс да ВКП(б)-ын
вескыдвыв уклон
јылыс

ПАРТІЈНӧЈ ІЗДАТЕЛЬСТВО
МОСКВА 1932

Став странајасса пролетаріјјас, 8тувтчөј!

І. В. СТАЛІН

32-104

СТРАНАОС
ИНДУСТРИАЛЫРУТӨМ ЖЫЛЫГ
ДА ВКП(б)-ЫН ВЕСКЫДВЫВ
УКЛОН ЖЫЛЫГ

16971

ПАРТИЈНОЈ ИЗДАТЕЛСТВО
МОСКВА

1932

20002
8
XII

П—кс—кс

тк—ра—у—рп—пп.

Редактор И. Пыстин и А. Заболоцкая. Оформление Н. Соколовой. Технический редактор М. Погостер. Сдана в производство 29-VI 32 г. Подписана к печати 17/IX-32 г. ПАРТИЗДАТ № 1943. Формат 82×110^{1/82} п. л. 3, зн. 27648 в п. л. Уполн. Главлита № Б-22972. Тираж 4000 экз.

17-я тип. треста «ПОЛИГРАФКНИГА», Москва, Шлюзовая наб., 10.

СТРАНАӦС ИНДУСТРИАЛИЗИРУЈТӦМ ЖЫЛЫГ да ВКП(б)-ын ВЕСКЫДВЫВ УКЛОН ЖЫЛЫГ

(1928-ӗд воґа ноґабр 19-ӗд луӗ ВКП (а) ЦК пленум вылын висталӗм).

Ме, жортґас, кута виставны Политбјуро теґисґасын сувтӗдӗм подувґа куґим вопрос куґа. Странаӗс индустриализирујтӗм вопрос куґа да мыґ индустриализаґиґа нуӗдӗмын нырнуӗдыґыс (командующий фактор) ем ужалан кӗлуґ (средства производства) вӗчӗмсӗ паскӗдӗм, таґӗ паскалӗмыслы ӗдґассӗ верымӗнґа ғырыґӗс ӗбеспечитӗмӗн. Сесґа сы жылыґ, мыґ ґиктса овмӗслӗн быдман ӗдыґ вывтӗ жона колтӗчӗ индустриґа кыпалан ӗдыґ да сы вӗсна ӗнӗ миґан пыщкӗсса политґикаын меґса жоса сулалан вопросыґ ем ґиктса овмӗс жылыґ, торґанын нын вӗдӗтан проблема вопрос сы жылыґ, кыґ ескӗ кыпӗдны да выл техника подув вылын реконструирујтны виґму овмӗссӗ. I бӗрвылас, кӗжмӗд вопрос, сӗґӗ — уклонґас жылыґ вопрос, кык фронт вылӗ тышкӗсӗм жылыґ да сыґылыґ, мыґ ӗнӗґа кадын меґыґыд опасностыґ миґан ем вескыдвыв опасност.

1. Индустриґа кыпӗдан ӗд жылыґ

Гурӗса (исходный) пунктыґ миґан теґисґасын ем урчӗтӗм (положение) сы жылыґ, мыґ индустриґалӗн ӗдӗ кыпалан ӗдыґ, торґанын ужалан кӗлуґ вӗчӗмлӗн ӗдӗ кыпалан ӗдыґ ем меґжӗн подув да клуч странаӗс индустриализирујтӗмын, меґжӗн подув да клуч миґанлыґ став народнӗґ овмӗссӗ вылноґ, социализм ноґа быдман база вылын лӗсӗдӗмын. Мыґ нӗ сӗґӗ лӗӗ

индустријасо гырыс өдјасөн кыпөдөмыс? Сіјө лоө — унжык пуктыны промышленностө капитал. А тајө вајөдө мјанлыс став планјаснымөс зелөдөмө, і бјуджетнөјсө, і внебјуджетнөјсө, да і зблыс, бөрја кујим вонас, реконструкцја кад дырјыс мјан контролнөј лыдпасјас торјалөны сіјөн, мыј најө і лөсөдавсөны і олөмас пөртчөны зелөдчөм пас улын. Бостанныд көт мјанлыс контролнөј лыдпасјас, вічөдланныд кө мјанлыс бјуджетнөј пасјөгјас, сорнїтад көт мјан партїјнөј јортјаскөд — кыңї партїјнөј оргаңизацїјасын ужалысјаскөд, сің-жө накөд, кодјас вескөдлөны мјан советскөј, хоңајственнөј да кооператївнөј стрөїтельствоөн, — быдлаын төдчө откоң торјалан вің — вывті зельдөс мјан планјас. Тани чужө јуалөм, колө оз мјанлыс уңас тајө зелөдчөмыс? Оз-ө поң зелөдчытөг артмөдчыны? Озөмөј поң уңсө ічөтжык өдјасөн нуөдныс, „лөңжык“ обстановканын? Оз-ө вїставсы индустрија кыпөдөм куңа мјанөн бостөм гырыс өдјасыс Полїтбјурөса да Совнаркомса шленјас неспокојнөј характерөн? Ферт, оз. Полїтбјурөын да Совнаркомын пукалөны сајда да спокојнөј јөз. Абстрактнөја, ортсыса да пыщкөсса обстановкасыс торјөдчөмөнкө сорнїтны, мї вермїм, дерт, уңсө нуөдны ічөтжык өдјасөн. Сөмын-өд фелөыс сыын, мыј — өтїкө, оз поң торјөдчыны ортсыса да пыщкөсса обстановкасыс, а мөдкө, мјан гөгөрсө обстановка сертїыс-кө, оз поң не прїзнајтны, мыј қїк сіјө, тајө обстановкыс вїсталө мјанлыс индустријанымөс гырыс өдјасөн кыпөдөм јылыс.

Леңөј менө вужны тајө обстановкөсө вїдлалөмө, тајө ортсыса да пыщкөсса условїјөјассө, кодї шөктө мјанөс гырыс өдјасөн кыпөдны индустријасө.

Ортсыса условїјөјас. Мї локтїм власт дїнө сещөм странаын, кодлөн технїкаыс повңымөн бөрө колөма. Прөмышленнөј өткымын једїнїцајаскөд ортчөн, кодјас мыјкө мындаөн мыңсөны выл текнїка вылө, мјан ем фабрїк заводјас сојасөн да сурсјасөн,

коджаслөн техникаыс өнїа дөстїжењњөјас сертї вїқөдө-
мөн некушөм крїтїка оз лептыны. А такөд щөщ мїјан гө-
гөрын ем зев уна капїталистїческөј страна, коджаслөн
мїјан странаын дорыс јона вылын промышленнөј тех-
нікаыс. Вїқөдлөј капїталист странајас вылө дај адған-
ныд тї, мыј сенї техникаыс оз сөмым мун, а вескыда
гөнтө воқө, панјө промышленнөј техникалыс важ
формајассө. Со і артмө, мыј өтар боксањыс мїјан
саранаын ем став мїр пыщкас медвоқын сулалыс
власт, сөветскөј власт, а мөдар боксањыс мїјан ем
промышленнөст техникалөн, кодї ем подув социа-
лизмлөн да сөветвластлөн, вывтї бөрө колөм. Мөв-
паланныд-ө тї, мыј тащөм протїворечїө дырјыс позө
воөдчыны социализм чїкөч вермөмө? Мыј колө вөчны,
мед ескө бырөдны сажө протїворечїесө? Та могыс
колө добїтчыны сїјө, мед суөдны дај панјыны воқын
муныс техникасө вылө кыпалөм капїталист странајас-
лыс. Мї суөдїм дај пановтїм воқын муныс капїталист
странајассө вьл полїтїческөј стрөј лөсөдөм боксањ,
сөветскөј стрөјөн. Тајө бур. Сөмын тајө еща. Мед
ескөн лөї социализмлөн чїкөч вермөм, колө јешщө
суөдны дај панјыны тајө странајассө техника да эконо-
мїка боксањ. Лїбө мї вөчам, добїтчам тајөс, лїбө
мїјанөс нырыштасны. Тајө вернө не сөмын социализм
стрөїтөм боксањ. Тајө сїзжө вернө і капїталистјас
кыщ пыщкын олїгөн мїјанлыс независїмост кутөм
боксањ. Ёекеыч он вермы мїјан страналыс кутны не-
зависїмост, оборона вылө-кө абу тырмїч промышлен-
нөј база. Ёекеычї он вермы лөсөдны тащөм промыш-
леннөј базасө, промышленностын-кө он владејт мед-
вылыса техникаөн. Со мыј вөсна колө мїјанлы да со
мыј щөктө мїјанөс кыпөдны индустрїјасө гырыс өдјасөн.

Мїјан страналыс техника да экономика боксањ бөрө
колөмсө егө мї выдумажтө. Тајө колөмыс ем нем-
чөжса колөм, кодї сетїс мїјанлы наследство пычдї
мїјан страналөн їсторїјасыс. Тајө колөмыс төдчывлїс

кыңи доктор і воҗжык, революцияоҗса кадын, і бө-
рынжык, революция бөрса кадын. Кор Петр Великөҗ
рытыывывса јонжыка развiтөҗ странајаскөд фелөјас
кутiгөн лiхорадочноҗа стрөитлис армияоҗс снабжајтан
да страналыс дорјысан вын содтан заводјас да фаб-
рикјас, сек сiјө вөли аслыссама видлөг бөрө колөм
рамкајасыс четчыштөм могыс. Сөмым қик гөгөрвоана,
мыҗ некөд важ классјас пыщкыс, һи феодальнөҗ ари-
стократия, һи буржуазия ез вермыны разрешитны мiјан
страналыс бөрө колөм јывсыс могсө. даҗ унжык-на
јешщө, тајө классјасыс һе сөмын ез вермыны разре-
шитны тајө могсө, а весиг ез саммывны кыпөдныс
сiјөс, тајө могсө, көт мыҗкө мында шогмана формаөн.
Мiјан страналыс немчөжса колөмсө поҗө бырөдны
сөмын социалистическөҗ стрөителство успешнөҗа нуө-
дан подув вылын. А бырөдныс сiјөс вермас сөмын
пролетариат, кодi стрөитис ассыс диктатурасө да аслас
кијасас кутө странаөн вескөдлөмсө.

Тешкод ескө вөли астө гажөдны сiјөн, мыҗ мiјан
страналөн бөрө колөмыс абу мiјанөн лөсөдөма, а ко-
лөма мiјанлы наследство пыдди мiјан странаса став
историянас, а сiқкө — ми ог вермөҗ даҗ һекущөм абу
быт кывкутны сы вөсна. Јортјас, тајө абу вернө.
Локтим-кө ми власт дорө да бостим ас выланым мог
социализм подув вылын вылпөв лөсөдны странасө, ми
кывкутам даҗ быт кывкутны ставсыс, омөлсыс, і бур-
сыс. I қик сывөсна, мыҗ ми кывкутам ставсыс, мiјанлы
быт колө бырөдны ассыным техника да экономика
боксан бөрө колөмсө. Мiјанлы быт колө вөчны тајө,
збылыс-кө ми көсјам суөдны да панјыны воҗын му-
ныс капиталист странајасөс. А вөчныс тајө вермам
сөмын ми, большевикјас, сесса һекөд. I қик сывөсна,
мед ескө портны олөмө тајө могсө, мiјанлы пыр колө
збылмөдны мiјан индустриялыс өдјө быдман өдсө. А
мыҗ ми-һин збылмөдам индустрия кыптөмлыс гырыс
өдјассө, өһи сiјө адқө-һин быдөн.

Техніка да економіка боксаң воғын муныс капиталист странајасөс сүөдөм да панјөм жылыс вопросыс мјанлы, большевикјаслы абу-нын был, ез во сјө видчыстөг, төдлытөг. Тајө вопросыс мјан сүвтөдчыліс-нын 1917-өд воын, октабрса револуција воғвылын. Сјөс сүвтөдліс Леңин 1917-өд вөса сөңтабр төлысын-нин, октабрса револуција воғладорын, импералистическөј војна дырји, „Грозящая катастрофа и как с ней бороться“ нима аслас брошураын.

Со мјј шулывліс Леңин та жылыс:

„Револуција вөчис сјө, мјј кымынкө төлысөн аслас политическөј стрөј серғи Россия сүөдис воғын муныс странајасөс. Сөмын тајө еща. Војнаыд мјлөсттөм, вопрөссө сјө сүвтөдө немжалиттөг јоса: лібө кувны, лібө сүөдны воғын муныс странајасөс да панјыны најөс сјажө економіка¹⁾ боксаң. Кувны, лібө мјјвыныс ускөдчыны воғө. Тағи сүвтөдис вопрөссө исторія“ (т, XXI, стр. 191).

Со куцөм јоса сүвтөдліс Леңин мјјанлыс техніка да економіка боксаң бөрө колөмнымөс бырөдөм жылыс вопрөссө.

Ставсө тајө Леңин гјжліс октабрса револуција воғвылын, пролетариатөн властсө бөстан кадөґ-на, кор большевикјаслөн ез-на јешцө вөв властыс-ни, социализированнөј промышленностыс-ни, кооперацијалөн уна мјльон крестанаөс котыртан паскыда паскалөм сөтыс-ни, колхозјас-ни, совхозјас-ни. Оні, кор мјјан ем-нин мјј сурө гырыс торјас сывылө, мед ескө вуж-выјөныс бырөдны мјјанлыс техніка да економіка боксаң бөрө колөмнымөс, мјј вермим ескө Леңинлыс кывјассө ылөсас тащөм ногөн сүвтөдны: „Політика боксаң, пролетариат фјктатура стрөитөмөн мјј сүөдим дај пановтјм воғын муныс капиталист странајасөс.

¹⁾ Курсөв мөнам 1 Ст.

с. 20662.

Сөмын тајо еща. Пролетариат диктатураос, ассыным социализированној промышленностнымос, транспортнымос, кредитној системанымос да с. в. кооперацианымос, колхознымос, совхознымос да с. в. мијанлы быт колө использутны сы вылө, мед ескө суөдны дај панјыны воңын муныс капиталист странајасос сизжө і экономика боксаң.

Индустрија гырыс өдјасөн кыпөдөм жылыс вопросыс ескө мијанын ез сулав сещөм јоса, вөлі-кө мијан сещөм-жө вылын промышленностным да сещөм-жө вылын техниканым, кушөм і ем, шуам көт, Гермаңијаын, мијан став народној овмөсаным-кө индустријалөн уделној весыс ескө вөлі сывылнаын-жө, кушөм ем шуам Гермаңијаын.

Тајо условіјө дырјыс ескө ми вермім кыпөдны индустријанымос не сещөм гырыс өдјасөн, сек ескө ег полөј капиталист странајасөн мијанос колөмыс дај төдім, мыј ми өтчыд кучкөмөн вермам панјыны. Сөмын секи-өд ескө ез вөв техника боксаң тащөм чорыда бөрө колөмыс, кушөм ем өні. Сөмын-өд сыын і ем ставыс, мыј ми табоксаң сулалам Гермаңија бөрвылын дај ми зев-на ылө ег суөдөј сјјос техника да экономика боксаң. Гырыс өдјасөн индустрија кыпөдан вопросыс ескө ез сулав сещөм јоса, ми-кө ег вөлөј пролетариат диктатура сөмын зик өті странаөн, а вөлімкө пролетариат диктатура странајас лыщкыс өті странаөн, ескө пролетариат диктатураыс-кө вөлі не сөмын мијан странаын, а щөщ і мукөд, воңынжык муныс странајасын, шуам Гермаңијаын да Францијаын. Тајо условјө дырјыс ескө капиталистјслөн мијанос кышалөмыс ез вермы лоны тащөм чорыд опасностөн. кушөмі ем өні, экономика боксаң асшөрјө олөм жылыс вопросыс ескө секи ачыс вешјис бөрөжык, ми ескө вермім јитчыны јонжыка кыптөм пролетарској госу-дарствојас системаө, мијанлы ескө насаң кутіс воны машинајас мијанлыс промышленност да виңму овмөс-

нымӧс ловчӧдӧм вылӧ, најӧӧс сырјоӧн да продовольственнӧј продуктајасӧн снабжајтӧг тыр мӧ ескӧ вермӧм кыпӧдны ассыным индустрианымӧс не сещӧм гырыс ӧдјасӧн. Сӧмын-ӧд ставныд зев бура тӧданныд, мыј мӧјан абу-на тащӧм условӧјӧыс дај мӧ пыр-на јешщӧ капиталист странајасӧн кыщалӧм пролетариат диктатура-лӧн ӧик ӧтӧ страна, техника да экономика боксаӧ капиталист странајас пыщкыс унаӧнна сулалӧны мӧјаныс зев ылын воӧын.

Со мыј понда воӧын муныс странајасӧс экономика боксаӧ суӧдӧм да панјӧм јылыс вопроссӧ Ленин сув-тӧдӧлӧс кыӧи мӧјан быдмӧмлы лӧбӧ овны лӧбӧ кувны моз.

• Тащӧмӧс ортсыса условӧјӧјас, кодјас щӧктӧны гырыс ӧдјасӧн кыпӧдны мӧјанлыс индустрианымӧс.

Пыщкӧсса условӧјӧјас. Сӧмын ортсыса усло-вӧјӧјасыс кынӧи емӧс-на ношта пыщкӧсса условӧјӧјас, кодјас щӧктӧны гырыс ӧдјасӧн кыпӧдны мӧјанлыс индустрианымӧс, кыӧи нырнуӧдысӧс мӧјан народнӧј овмӧсын. Ме тӧдвылын кута мӧјан виӧму ужалӧмлыс, сӧјӧ техникалыс, сӧјӧ культуралыс вывти јона бӧрӧ колӧмсӧ. Ме тӧдвылын кута, мыј мӧјан странаын јона унжыкыс-на ем поснӧи тӧвар вӧчысјас (мелкие това-ропроизводители), кодјаслӧн производвоыс зев тор-јӧдӧлӧма да вывти јона, ӧик бӧрӧ колӧма, кодкӧд ӧтлаӧдӧмӧн мӧјан гырыс (крупнаја) промышленност-ным петкӧдчӧ сарӧӧ шӧр дӧкӧдӧн, сещӧм дӧӧн, кӧнӧи подулыс луныс лун паскалӧ, сӧмын пыр-на ем сарӧӧ выв дӧкӧд. Мӧјан пыр вӧсталӧны, мыј индустрија ем став народнӧј овмӧсын нырнуӧдыс, сы пыщкын щӧщ и виӧму овмосын, мыј индустрија ем клуч, код отсӧ-гӧн поӧӧ перестроитны бӧрӧ колӧм, разалӧм виӧму овмӧс, коллективизм подув вылын. Тајӧ ӧик верно. Та дӧныс мӧјанлы оз поӧ бӧрыӧтчыны не ӧтик минут кешлӧ. Сӧмын оз поӧ вунӧдны и сӧјӧ тор, мыј виӧму овмӧс ем база индустрија кыптӧмлы, кыӧи рынок, кодӧи ны-лыштӧ индустријалыс продукцијасӧ, и кыӧи сырјо да

продовольствіјо сетыс і кызі-заграницакөд вузасан іс-точник, коді колө народнөј овмөсө оборудованнө вайөм былө. Поçө оз воçө јөткыны индустријаос, çик бөрө колөм техникаа виçму овмөсөс еновтөмөн, индустријалы виçму овмөс подувсө лөсөдтөг, виçму овмөссө реконструірујттөг да индустрија дінө сіјөс матысттөг? Оз, оз поç. Тасаң мог — лөсөдны виçму овмөслы, мыјда поçө унжык ужалан көлуј, коді колө сы былө, мед ескө өдçөдны да јөткыштыны воçө технической был база вылын сіјөс реконструірујтан ужсө. Сөмын мед ескө пөртны олөмө тајө могсө, колө гырыс өдçасөн кыпөдны мијанлыс индустријанымөс ÷ерт, разалөм да посхаммөм виçму овмөсын реконструкция нуөдан ужыд јона сөкыджык, өтувтөм централизованнөј социалистической промышленностин реконструкция нуөдөм дорыс. Сөмын тајө могыс мијан воçын сулалө да мијанлы колө быт сіјөс разрешитны. А разрешитныс сіјөс гырыс өдçасөн промышленностөс кыпөдөмөн кынзі некыç оз поç. Оз поç помтөг, мөднөгөнкө шуны, вывті дыр кадчөж подјавны советскөј властөс да социалистической стрөителствоос кыкпөлөс подув вылын, гырыс, өтувтөм социалистической промышленности подув вылын да медразіпелі, бөрө колөм мелко-товарнөј крестана овмөс подув вылын. Колө вочасөн, дугдывтөг упорнөја вужөдны гіçму овмөсөс технической был подув былө, гырыс производство подув былө, социалистической промышленности дінө сіјөс матыстөмөн. Либө ми тајө могсө разрешитам, — секи лөө обеспечитөма помөç вермөм, либө ми сы диныс вешјам, тајө могсө ог разрешитөј, — секи капитализмө бергөдчөм, бөр воөм вермас лоны мынтөмторјөн.

Со мыј шуө та јылыс Лєңин:

„Кор ми олам-на крестана посны овмөса странаын, коммунизмлы дорыс экономика боксан Россияын ем јонжык, зумыджык подув капитализмлы.

Тажо колө төдны. Быдөн, коді бура віçодө сиктса олөм бөрса да өтлаөдө сижс каркөд, төдө, мыј мі капитализмыс вужжассө ег нещыштөј, пыщкөсса врагыс фундаментсө, подувсө ег мырçдөј. Сижө кутчысө посны овмөсјас вылын, і сижөс нещыштөм вылө ем өтө средство — страналыс хожајтвосө вужөдны, сы пыщкын щөщ і віçму ужалөм, техническөј выл подув вылө, өнija гырыс производствоса техническөј подув вылө. Ташөм подулыс ем сөмын електричество. Коммунизм — сижө ем советскөј власт да сы динө содтөд странаөс ставнас електрифицирујтөм“ (т. XXVI, стр. 46).

Кыç адçанныд, странаөс електрифицирујтөм улас Ленин гөгөрвоө не куш електростанцијас стрөитөм, а вочасөн „вужөдны страналыс хожајтвосө, сы пыщкын щөщ віçму ужалөм ¹⁾ техническөј выл база вылө“, коді сижө, либө таçі јитчөма електрификација ужкөд.

Тажө вісталөмыс Ленинлөн вөлі Советјас VIII-өд сјезд вылын 1920-өд воса декабр төлысын, НЕП лөçөдөм воçвылын, кор сижө вөлі подулалө сиж шуана електрификација нуөдан план, либө ГОЕЛРО план. Тажө подув вылас өткымын јортјас шуөны, мыј Ленинлыс тајө цитатаас вісталөм урчитөмјассө (положеньөјассө) оз-нын поç петкөдны өнija олөмас. Мыјла, јуавсө? Шуөны, сексаң-пө уна ва-нын кылалис-да. Сижө ферт сиж, мыј ваыд сексаң уна-нын кылалі. Мјан өнө ем-нын јона кыпалөм социалистическөј промышленност, мјан ем колхозјас, кыçі массөвөј јавленьө, мјан ем важ дај выл колхозјас, мјан ем вылө кыпалөм кооперативлөн озыр сет, крестана овмөсјаслы отсөг вылө мјан ем прокатнөј пунктјас, мі өнө нуөдам контракталыс метод, кыçі смычкалыс выл форма, тајө став рычагсө дај нөшта-на мукөдјасөс мі вермам леçны мунны сы вылө, мед ескө віçму овмөсөс вочасөн

1) Курсив менам I. Ст.

вужодны выль техника подув вылө. Ставыс тајө вернө. Сөмын вернө жө і сіјө, мыј көтїстав тајө торјасыс ем, а мі пыр-на колам крестана посні овмөса странаөн, көні унжыкыс-на посні производство. А тајө медыжыд торјыс. І кытчөз тајө ыжыд торјыс колө-на, колө-на вынаөн Леңінлөн теңисјасыс, көні шусө, „көр мі олам-на крестана посні овмөса странаын, коммунизмлы дорыс экономика боксаң мїјан странаын ем јонжык — зумыджык подув капитализмлы“, а сізкө капитализмлөн бөр кыпавны вермөмыс абу прөстөј тыртөм сорні. Тајө-жө, сөмын јосжыка, Леңін вїсталө „продналог јылыс“ аслас брошура планын, кодөс гїжліс НЕП лөсөдөм бөрын-нін. (Апрель-мај 1921 во).

„Електрификаціјаөн 10—20 во мыстї нөтї-нін оз повөд посні візму ужалыслөн индивидуализмыс да пыщкөсса оборотын сылөн вузасөмыс. Оз-кө ло електрификаціја, һекыз һе мынны капитализм бөр кыпалөмыс“.

Воқө сені-жө:

„10—20 во крестанакөд вескыд волысөмөн (правильное соотношение) лоө обеспечитөма вермөм став мувылын (көт і һужаласны пролетарскөј революціјас, кодјас быдмөны) „Мөднөгөн 20—40 во чөж белогварђејскөј террор улын мучитчөм (т. XXVI, стр. 313).

Со кушөм јоса вөпрөссө: сувтөдө Леңін: либө електрификаціја, мөднөгөн-кө шуны „вужодны страналыс хожајствосө, сы пыщкын щөщ візму ужалөм, техничөскөј выль база вылө, өнїја гырыс производствоса техничөскөј база вылө“, либө капитализм бөр кыпалас.

Со кызі гөгөрвоө Леңін „крестанакөд вескыд волысөм јылыс“. Фелөыс тані абу сыын, мед ескө лелькујтны крестанінөс да сөг аңыны ськөд вескыд волысөмлыс установка, өд лелькујтөмнад ылө он мун, а фелөыс сыын, мед ескө отсавны крестанінлы ву-

жөдны ассыс овмөссө“ техническөй был база былө, өнiя производствоса техническөй база былө, өд тани сурөса туыс крестанаөс гөлуныс мездөм куза.

А страналыс хожайтвосө техническөй был база былө вужөдны оз поз ассыным индустријанымөс гырыс өдјасөн кыпөдтөг, медса-нын производство средствојас вөчөмсө.

Тази сулалө фелөыс пыщкөсса условіјөјаскөд, кодјас шөктөны гырыс өдјасөн кыпөдны индустријаөс.

Ортсыса да пыщкөсса сө кушөм услөвјөјас былин мыжсө мијан народнөй овмөслөн зелалөм контролнөй лыдпасјасыс.

Со көні подулыс сылөн, мыј мијан хожајственнөй планјас, бјуджетнөй i вьнебјуджетнөй, муноны мијанын зелөдчөм пас улын, капиталнөй стрөителствоө гырыс вложөңнөјас вөчөм пас улын, кодјаслөн могуе ем мијанлыс индустрија кыпөдөмын кутны гырыс өдјас.

Вермасны јуавны, — а көні тајө висталөма теҗисјасас, кушөм местаын? (Гөлөс: „Збылыс, көні тајө висталөма?“) Теҗисын та јылыс висталө 1928—29 воө промышленностө капиталнөй вложөңнө вэчөм суммаыс. Од теҗисјасыс мијан шусөны контролнөй лыдпасјас куза теҗисјасөн. Сіз, буракө, јортјас? (Гөлөс: „Сіз“). Тајө теҗисјасас виставсө, мыј 1928—29 воын промышленностө капиталнөй ужјас былө ми пуктам 1650 мильон шайт. Мөднөгөн-кө шуны, таво ми промышленностө пуктам 330 мильон шайтөн унжык коланвоса дорыс. Таҗнас артмө, мыј ми индустријалыс кыптан өдјассө не сөмын вiзам, но вөчам нөшта воэө восков, промышленностө коланвоса дорыс унжык пуктөмөн, лiбө промышленностын капиталнөй ужсө абсолютнөй i относительнөја лептөмөн. Тани сөлөмыс народнөй овмөсса контролнөй лыдпасјас куза теҗисјасын. А өткымын јортјас слөнсө i ез аҗыны. Контролнөй лыдпасјас куза теҗисјассө крiтiкујтiсны кузаног i пөпөрөг поснi торјассө, а медколанторсө i ез каҗавны.

II. Һаң вөдәтан проблема

Ме өнөз-на сорһити теҗисҗасы медреса сурөса вәпрос куҗаыс, индустрија кыпөдан өдҗас жылыс. Өни вуҗам мөд сурөса вәпрос дһнас, һаң вөдәтан проблема вәпрос дһнө.

Теҗисҗаслөн торҗалөмыс сыын, мыҗ һажө һонҗыка һнмөһны вһзму овмөс кыпөдан проблема вьлө, торҗа-һн һаң вөдәтан овмөс вьлө. Вескыд абу теҗисҗаслөн ташөм устанәкәыс? Ме дүмәҗта вескыд. Жул төлысәә пленум вьлын-на вөли шуөма, мыҗ меҗ җескыдһныс мһҗан һароднөҗ овмөс кыпөдөһмын ем вһзму овмөслөн вьвтһ бөрө колөһмыс, торҗа-һн һаң вөдәтан овмөслөн. Кор сорһитөһны, мыҗ мһҗан вһзму овмөс промышленностыс бөрө колө, да һорасөһны таҗө тор вьлас, таҗө ферт, абу серҗознө. Вһзму овмөсыд пыр колтчывлһс да вөзө-на кутас колтчыһны промышленностыс. Мһҗан условҗөҗасын таҗө торҗа-һн вескыд, кор промышленностыс меҗһона концентрируҗтөма, а вһзму овмөсыс меҗһона посһалөма, разалөма. Гөгөрвоана, мыҗ разалөм вһзму овмөс дорыс өтувтөм промышленностыд кутас бьдһны өдҗөҗык. Татыс һ петө вһзму овмөс дһһнын промышленностлөн һырһуөдан рөһыс. Тавөсна вһзму овмөслөн промышленностыс пыр коҗа бөрө колөһмыс оз на сет помкаҗассө һаң вөдәтан проблемасө сувтөдһны. Вһзму овмөс проблемаыс, торҗа-һн һаң вөдәтөм проблемаыс петө сцена вьлө сөһын сек, кор вһзму овмөслөн индустријаыс постөҗаннө бөһын кыссөһмыс пөрө вьвтһ бөрө колөһмө. Өһнһ һадоднөҗ овмөслөн торҗалан һамыс сыын, мыҗ мһҗан вөзһн ем һаң вөдәтан овмөс бьдһман өдҗаслөн индустрија бьдһман өдҗасыс вьвтһ бөрө колөм, кыҗһ лоөмтор (факт), кор бьдһмыс карҗас да промышленност пунктҗаслөн зев ыҗыд спрос вузөс һаң вьлө. Танһ сулалө мөг һе сыын, меҗ ескө чһнтыһны индустријаһыс бьдһман өдҗассө һаң вөдәтан овмөс вьҗөҗ (таҗө ескө став картисө җүҗис да

быдмөмсө ескө бөрлаңө бергөdic), а сыын, мед ескө
һаң вөфитан овмөслөн быдмөмыс матыстчис индустрија
быдман ödjас динөз да лептыны һаң вөфитан овмөс-
лыг быдман ödjассө сетчөз, мед сijö обеспечитис став
народнөй овмөслыг ödjö воэö мунөмсө, промышлен-
ностлыг даj виэму овмөслыс. Либө ми разрешитам
таjө могсө да сijөн лоө разрешитөма һаң вөфитан
проблема, либө ми сijөс ог разрешитөj i сек һекыч
һе мынны социалистическөj кар да посһи крестана
овмөса сикт кост торјалөм орөмыс. Тази сулалө воп-
росыс мијан, јортјас. Тащөм пышкөсыс һаң вөфитан
проблемалөн.

Оз-ө таjө ло, мыj һаң вөфитан овмөсын мијан өни
ем „застој“, либө „деградација“. Фрумкин јорт зик тази
i сувтөдө вопроссө аслас мөд писмөын, кодөс ми талун
разөdim сijө корөм серти ЦК да ЦКК шленјаслы. Таjө
писмөас сijö вескыда шуө, мыj виэму овмөсын мијан ем
„застој“ (меставылын сулалөм). „Ми ог вермөj,— шуө
сijö,— даj оз поз гижны печатын бөрө мунөм (деградация)
jылыс, но партија пышкын мијанлы оз поз зөбны, мыj
таjө колтчөмыс зик өткоф деградацијаыскөd“, Вескыд
абу Фрумкин јортлөн таjө урчитөмыс? ферт абу вес-
кыд. Ми, Политбјуроса шленјас тащөм урчитөмыскөd
зик абу сөгласынөс, а Политбјуролөн тезисјасыс вуж-
выjөныс торјалөны һаң вөфитан овмөс jылыс тащөм
висталөмыскөd.

Збылыс, мыj сijö лоө деградацијаыс да кызи колө
сылы петкөдчыныс, мытчысныс виэму овмөсас? Төдө-
мыс, сылы колө петкөдчыны виэму овмөс бөрө, увлаң
мунөмын, овмөс нуөдан выл формајаслөн важ форма-
јаслаңө мунөмын, средневековөj формајаслаңө. Сылы
колө петкөдчыны, шуам, крестанаөн трехполкасаң
переложнөj овмөсө вужөмын, плугсаң да машинасаң
гөрjө вужөмын, весалөм да сортөвөj көjдысаң — ве-
савтөм, породатөм көjдысө, виэму ужалан өнија кул-
турасаң — ули культураө да с. в. да с. в. Ми өмөjнө

адзам öни ташöм тор лоöмјасаö (фактјассö)? Абуöмöј нö быдöнлы тöдса, мыј крестана быд воö даc сур-сјасöн да со сурсјасöн вужöны кујим переменаöн му вöдöтöмсаң нöл переменаöн да уна переменаöн му вöдöтöмö, породатöм кöјдыссаң — сортовöј кöјдысö, гöрсан — плугјö да машинаö, ви́му вöдöтан ули культу-турасаң — вылі культураö. Кушöм-нö тајö деградација?

Фрумкин јорт сјасö пыр радејтö ошјысны Полит-бјурова öти либö мöд шлен шыасöм вылö, мед ескö сјöн подулавны ассыс ви́дöдöмсö. Зев вермас лоны, мыј сјö i öни кутас зыны кутчисны Бухарин јорт кывјасö, мед ескö доказитны мыј Бухарин јорт висталö „зикжö сјö“ „заметки экономиста“ нима аслас стаф-таын. Сöмын Бухарин јорт оз вистав „зик-жö сјö“. Бухарин јорт аслас стафтаын сувтöдöс отвлечоннöј теоретическöј вопрос деградација лоны вермöм јылыс, либö опаснöст јылыс. Отвлечоннöја сорнитöмөн вопроссö таји сувтöдöмыс зик позана. А Фрумкин јорт мыј вöчö? деградација лоны вермöм јылыс абстрактнöј вопроссö сјö пöртö ви́му овмöс деградација фактö (лоöм торјö). I тајö шусö сылөн наң вöдöтан овмöслы анализ вочöмөн! Абу öмöј теш, јортјас?

Бур ескö вöли сöвет властыд, дасöтикöд во оли-гас-кö ви́му овмöссö вайöдöс деградацијаö, бöрö му-нöмö. Ташöм власттö ескö вöтлыны колi, а не отсавны дај важөн-нын ескö рабочöјјас вöтлисны ташöм власттö, деградацијаö-кö сјö вайöдöс ви́му овмöссö. деграда-ција јылыс сылöны мијанлы быдсикас буржуазнöј спе-цијас, кодјас узиганыс вöтасöны, мыј овмöс бöрö мунö. деградација јылыс öти кадö сывлис мијанлы Троцкиј. Ме ег видчыс, мыј Фрумкин јорт сувтас тајö ескины почтöм туј вылас.

Кушöм помкајасöн-нö Фрумкин јорт деградација јывсыс урчитöмсö подулöлö? Медвоз сы вылö, мыј таво наң кöзан площадыс коланвога дорыс лоöма ещажык. Мыјөн виставсö тајö торјыс? гашкö-нö сöвет

власт політикаон-да? дерт, оз. Тажö виставсö Украинаса степнöй полöсаын да шöщ неуна Војвыв Кавказын öзимјас шыкөмөн да сижö-жö Украинаас тавö гожөмнас һаңјас космөмөн. Тажö лок-кліматическөй условјөјасыс-кө ескö ез вöвны , көд сајын зоннас сулалö ви́зму овмөсыс, мијан ескö таво һаң улас көза площ-щафыс еща пыфди вöли мильон десатинаон унжык коланвөса дорыс.

Воэö сижö подулалö ассыс урчитөмсö сижөн, мыј мијан таво һаңлөн валөвөј продукцияыс сөмын неунаон унжык коланвөса дорыс (70 мильон пуд вылö унжык), а шобди, да су 200 мильон пуд гөгөрөн еща-жык. А мыјөн тајö ставыс виставсö? Сижö-жö һаң космөмјаснас да кынмалөмөн, öзимјас шыкөмөн. Ез-кө вөв тајö лок климатическөй условјөјасыс, мијан ескö һаңыдлөн валөвөј продукцияыс вöли 300 мильон пуд вылö унжык коланвөса дорыс. Кыз почö Не бостны төдвылö тајö лоөм помкајассö, һаң космөмсö, һаң кын-мөмсö да с. в., кодјас сајын вöли став урожај лоөм-лотөмыс мукөд рајонјасас? Ми öни сувтөдам мөгөн—содтыны көза площадь 7% мында, кыпөдны урожај 3% мында да кыпөдны став воан һаң урожајсö, бу-ракö, 10% мында. Некущөм падмалөм оз вермы лоны, ми тајö мөгсö омөмө пөртны пуктам став вын. Но, дерт, вермас лоны і сиз, мыј көт і кутам вöчны быд-төр тајö мөгсö портөм могыс, но вермас бара лоны көнјасынкө һемылчажас—һаң космөм да кынмөмјас кушөмкө рајонјасын і вермас сы вöсна мијан чинны урожајным планјасын индөм лыдпасјас серти, либö та-вөса став урожај серти. Но лоö-ö тајö, мыј мијан ви́зму овмөс бөрö мунö (деградирүтö), мыј ви́зму овмөс бөрö мунөмны мыжаыс совет властлөн політикаыс, мыј ми бырөдим крестәтинлыс хоҗајственнөй ыштөмсö (стимулсö), мырәдим сылыс хоҗајственнөй перспекти-васö (воэö паскалан тујсö).

Кымынкö во сајын тајö öшибкаас жö сурлис

Троцкіј, сїјө вөлі ескөдө, мыј „зертөр“ некущөм зачеһнө оз кут візму овмөсад. Рыков јорт сїјөс паныдавліс. Рыков јортлы отсалыс став унжык шленыс ЦК-ыс. Онї Фрумкін јорт вескаліс сїјө жө өшібкаө, поводфа (клімат) условїјөс төдвылө да помкаө бост-төмла, мыј сајын (поводфа сајын) урожајлөн реша-јушщөј могјасыс візму овмөсад, вескаліс өшібкаө ставсө совет власт політіка вылө вештөмөн.

Кушөм тујыс, ногыс, көдјас колөны візму овмө-сыс чоһнас да медса һинһаһ вөдитөмлыс кыпалан өд-јассө содтөм могыс. Сещөм тујыс ем кујим: а) өтка гол да шөркоддем овмөсјалыс урожај кыпөдөм да көча площафсө паскөдөм; б) воқө колхозјас паскөдөм; в) важ совхозјассө паскөдөм да вылјасөс лөсөдөм. Та јылыс воли індөма јул төлысса пленум резолюці-јаын-на. Јул төлысса пленумлыс індөдјассө тезісјас мөдпөв вісталөны, сөмын вөпрөссө сувтөдөны кон-кретнөјжыка, петкөдлөны сїјө та вылө вложөһнөјас вөчөм куза лыдпасјасөн. Фрумкін јортлы весіг і татыс-на сурөма зыртчан, кутчысан поводыд. Сїјө мөвпалө, первөј местаө-кө пө сувтөдсө өтка овмөс, а колхозјас да совхозјас мөд да којмөд местаһнөс, сїјө-һин қік лоө сылөн вермөм. Тајө, јортјас, ғешкод. Төдөмыс, візму овмөс формајасыс-кө фелөсө віқөдны удельнөј вес серті, сек медвоқза местаө колө сувтөдны өтка овмөсјасөс, өд товарнөј һаһсө сїјө сетө квајт пөв унжык, колхозјас да совхозјас дорыс. Сөмын фелөсө-кө віқөдны овмөс тїп серті, віқөдны сы боксаһ, кушөм форма овмөсыслөн мїјанлы мед матын, сек медвоқза местаө колө сувтөдны колхозјасөс да сов-хозјасөс, кодјас візму овмөсын емөс медвылыса тїпјас (ногјас), өтка кресґана өвмөсјаскөд сраһывајтөмын. Вылыс өмөј-нө колө віставны, мыј тајө кыкһанногыс віқөдөмыс мїјанлы шогмана?

Мыј нө колө сывылө, мед ескө мїјан ужыс тајө кујимһан віқөдыс муніс, мед ескө збылыс лоі кыпө-

döma ödcö viçmu övmöc bydmömlыc, medvoç һаһ vö-
ditan övmöc bydmömlыc?

Та мoгыc медвоç колö мiјан партијнöј кадрјаслыc
вниманһöсö бергöдны viçmu övmöслаһнö да јостыны
ciјöc çерновöј проблема конкретнöј вопросјас вы-
лын. Viçmu övmöc јылыc воoбщe мiча кывјасөн
сөрöмсö колö шыбытны да вужны быд рајонын ас-
сикаса условјöјас серти һаһ vöditan övmöc кыпöдöм
куча практичeскöј меропрiјатғöјас (ужјас) лöсöдöмö.
Кад-һин вужны кывјөн сорһитöмсаһ конкретнöј уж
динö, кыçи кыпöдны урожај да паскöдны көза площ-
шаф гол да шöркoд-дем öтка övmöcјаслыc, кыçи бур-
мöдны да воçö паскöдны колхозјас да совхозјас,
кыçи котыртны колхозјассаһ да совхозјассаһ крес-
таналы отсöг бур көјдысјасөн да бур пöрöда скöтөн,
кыçи отсавны крес-таналы прокатнöј пунктјаспыр ма-
шинајасөн да мукöд сикас ужалан көлујөн, кыçи пас-
кöдны да бурмöдны контрактация уж да ставсö селхоз
кооперация ужсö да с. в. (Голос: „Тажö практицизм“)
Мiјанлы çик колö тащöм практицизмид, öд татöг мiјан,
çерновöј проблема разрешитöмыд вермас вöјны во-
oбщe viçmu övmöc јылыc сөрöм пiас. ЦК сувтöдиc
аслыс мoгөн Совнаркомын да Политбјурoын кывзыны
конкретнöј докладјас viçmu övmöc кыптöм јылыc һаһ
vöditan медгырыc рајонјасын ужалысјаслыc. Тажö плен-
ум вылас тiјан ем кывзыны доклад. Андрејев јорт-
лыc. Војвыв Кавказын çерновöј проблема разрешитан
тујјас јылыc. Ме думажта воçö вылö ковмас мiјан
кывзыны тащöмжö докладјас Украиналыc, ЦЧO-лыc,
Поволжјöлыc, Сибирлыc да ciç воçö. Таçи колö сы мо-
гыc, мед ескö бергöдны партијалыc вниманһöсö һаһ
vöditan проблемалаһнö да вужöдны мiјанлыc партијнöј
кадрјассö конкретнöј вопросјас пуктан релc вылö код-
јас јитчöмны һаһ vöditan проблемакöд.

Сесса быф колö добитчыны ciјö, мед ескö мiјан
парработһиқјас сиктын асланыc практичeскöј ужас чо-

рыда кутисны адзыны торжаломсө шөркөд-дема олыс-
жаслыс кулакжаскөд, мед оз кутны најөс отчукорө
лөдны да мед ез вескавны шөркөд-демаө, кор кучкыныс
колө кулакөс. Кад-нын бырөдны, пофө-кө сиз шуны, тајө
өшибкајассө. Бостам көт пример вылө торјөн вота-
лөмтө. Мијан ем Политбјурөлөн постановленьнө, дај
закон став овмөс пыщсыс 2—3 процентыс не
унжык торјөн воталөм жылыс, мөднөгөн-кө шуны—
торјөн вотагсө кулакжаслөн озыржык частыс. А мыј
ем збыльвылас? Ем вел уна рајон, көні воталөны 10—12
да унжык процентөз, да тазнад инмөдчөны шөркөд-
дем крестанаө. Абу-ө нын кад пуктыны пом тајө мыж
вөчөмыслы? А тајө некытчө туйтөм торјассө бырөдөм
вылө конкретнөј мерајас индөм пыдди, мијан дона
„критікјас“ бергалөны кыв вылын да щөктөны вежны
„кулакжаслөн озыржык част“ кывжассө — „кулакжаслөн
јонжыка вына част“ кывжасөн, либө „кулакжаслөн вылы-
сажык част“ кывжасөн. Бытөкө тајө абу қик өті тор!
Төдмөдөма-нын, мыј мијан емөс кулакжасыс 5 процен-
тыс не унжык. Төдмөдөма-нын, мыј закон серті тор-
јөн вотагсө сөмын 2—3 проц став овмөс пыщсыс,
мөднөгөнкө шуны— кулакжас пыщсыс мед озыржассө.
Төдмалөма, мыј тајө законыс практика вылас уна
рајонын торкавсө. А „критікјас“, тајө торсө бырө-
дөм вылө конкретнөј мерајас индөм пыдди, паскөдөны
сорнитана критіка, оз көсјыны гөгөрвоны, мыј тајөн
делөыс нөті оз вежсы. Стөч начотчікјас.

(Гөлөс: „Щөктөны став кулакжассө торјөн во-
таваны“.) Но, сизкө колө щөктыны 2—3 проц. торјөн
воталөм јывсыс законсө вежны. Ме тајнө некөдлыс ег
кывлы воталөм јывсыс законсө вежны щөктөмсө. Шу-
өны, мыј торјөн воталөмсө паскөдөмыс содтө места
вывса бјуджет. Сөмын закон торкөмөн, партијалыс ди-
ректіва торкөмөн меставывса бјуджеттө содтыныд оз
поф. Партияыд мијан ем-на, сизө абу-на бырөдөма. Ме-
ставывса бјуджетслөн-кө средствоыс оз сүдзчы, места-

вывса бјуджет жылыс і колө вопрссө сувтөдны, а не закон торкавны, не вежлавны партіјалыс індөд-јассө. Сесса колө воґө паскөдны гол да шөркөддем крестана овмөсјас кыпөдөмсө. Ферт, һаһ вылө дон кыпөдөм, революціоннөј законнөст олөмө пөртөм, гол да шөркөддем овмөсјаслы контрактаціја пыр практіческөј отсөг сетөм да с. в. төдчымөһја өдзө-дасны крестанлығы овмөс кыптөмсө. Фрумкін јорт мөвпалө, мыј мі віім, лібө пөштї віім тајө кыптөмсө, крестанлығы-пө хоґајственнөј переспектївасө мыр-дым-да. Тајө, ферт, чепуха, һевернө. Тајө-кө вернө, секі абу гөгөрвоана, мыј вылын-нө ескө кутчысө јитөдыс рабочөј классыслөн крестана основнөј мас-саыскөд? Оз-жө поґ мөвпавны, мыј тајө јитөдыс ем моралнөј јитөд. Колө-жө сесса гөгөрвоны, мыј рабо-чөј класслөн крестанакөд јитөдыс ем расчот сертї јитөд, кык класс інтересјаслөн јитөд, рабочөјјаслөн да крестана основнөј массалөн классөвөј јитөд, кодлөн ем мог лоны мөда мөдыслы выгөднөјөн.

Гөгөрвоана, мі-кө ескө віім; лібө пөштї віім кре-станалыс овмөс кыпөдөмсө да мырдым сылыс овмөс кыпөдан переспектївасө, мїјан ескө ез вөв јитөдыс рабочөј класс да крестана костын. Тасһін тыдалө, мыј сорһыс тані вермас мунны һз „лөсөдөм“ лібө „раґөм“ жылыс гол да шөркөддем массалыс хоґајственнөј кыптөмсө (стїмулсө), а сы жылыс, мед ескө өдзөдны тајө кыптөмсө да воґө паскөдны рабочөј класслы да крестана основнөј массалы выгөдалаһө. Та жылыс ґік і вїсталөны народнөј овмөсса контролнөј лыд-пасјас куґа теґисјасыс.

Сесса колө өдзөдны сїктөс төварөн снабжајтөм. Ме төдвылын кута кыґї потребїтелскөј төварјас, сїзжө і торја-һін производственнөј төварјас (машїнајас, му вынсөдан торјас да с. в.), кодјас вермөны кыпөдны вїґму бердса продукціја вөчөмсө. Оз поґ шуны, мыј тані мїјан ставыс зев лада мунө. Тї төданныд, мыј

төвар сузсытöмыд мiянын абу-на бырöдöма, дај озна-
көнкө регыдөн ло бырöдöма. Öткымынөн мiян партија
пышкын мөвпалöны, мыј төвар сузсытöмсö мi вермам
бырöдны öнi-жö. Сöмын тајö абу збыл. Колö тöдвы-
лын кутны, мыј төвар сузсытöмыс јитчöма, öтiкö,
рабочöј да крестана олөм бурмөмкөд да төвар нөбан
спрос јöна быдмөмкөд, көт төвар вöчöмыс быдмө
воыс воö, сöмын став спроссö оз-на вевты, мөдкө,
јитчöма промышленностын реконструкција нуöдан
öнија кадкөд. Промышленностын реконструкција нуö-
дöмыс лоö (означает) сiјö, мыј средствојас вужöд-
сöны потреблајтан торјас вöчöмыс средство произ-
водство (ужалан көлуј) вöчöмö. Татөг оз овлы, һи оз
вермы лоны промышленностын збылыс реконструк-
ција нуöдöм, торја-һин мiян, советскöј условјöјасын.
А мыј нö тајö лоö? Тајö лоö, мыј деңгаыс пуктыссö
выл предпријатфöјас стрöитөм вылö, карјаслөн да выл
потребителјаслөн лыдыс быдмө, а выл предпријатфöјас
төварсö вермасны сетны сöмын 3—4 во мысти. Кокһи
гөгөрвоны, мыј тајö торјыс оз отсав төвар сузсы-
тöмсö бырöдныс. Лоö-ö, мiянлы быт öшөдны кiјасны-
мөс да признајтны ассыным вермытöмнымөс төвар
сузсытөм возын? Оз, оз ло. Фелöыс сыын, мыј мi
вермам дај быт колö примiтны конкретнöј мерајас
сывылö, мед личöдны, чiнтыны төвар сузсытöмсö.
Тајö поçö вöчны, дај тајö быт колö вöчны мiянлы
öнi-жö. Тамогыс колö промышленностлыс сешöм
отраслјас öдçöдны, кодјас јитчöмны сельскохөзäјствен-
нöј производство кыптöмкөд (Сталинградса трактор
завод, Ростовса селмаш, Вороңежса тријер завод
да с. в.). Тамогыс колö воçö вылö öдçöдны, вер-
мыдөнјаыс, промышленностлыс сiјö отраслјассö, код-
јас јитчöмаөс сузчытөм төвар вöчөм содöмкөд (ној,
стеклö, көрттув да с. в.). да, с. в.

Кубјак јорт вiсталiс, мыј народнöј овмөсса кон-
трольнöј лыдпасјас куçа коланвоса серти таво öтка

крестана овмөсјаслы средствоыс ещажык сетчө. Ме нөгөн тајө абу збыл. Кубјак јорт тыдалө оз лыффы сјјө, мыј тавө контрактаціаон мі сетам кредитсө 300 миллион шайт гөгөр (коланвоса дорыс пошти 100 миллион шайтөн унжык). Тајө торсө-кө лыффыны,— а не лыффыны тајө оз поң,— артмө, мыј өтка крестана овмөсјас кыпөдөм вылө тавө мі сетам коланвоса дорыс унжык. Важ да выл колхозјаслы таво сетчысө 180 миллион шайт гөгөр (коланвоса дорыс миллион 75-өн кымын унжык).

Торјон колө виқөдлыны колхозјас вылө, совхозјас вылө да контрактаціа метод вылө. Тајө торјас вылас оз поң виқөдны кыңи сөмын вузөс һаң ресурсјас јонмөдан средство вылө моз. Такөд щөщ сјјө ем рабочөј класс да крестана основнөј масса кост јитөд кутөмлөн (смычкалөн) выл форма. Контрактаціа метод јылыс мијан тырмиң-һын сорһитөма, сы јылыс паскөдчыны ме ог-һын кут. Быдөнлы гөгөрвоана, мыј контрактаціа паскыда нуөдөмлөн методыс кокһөдө өтка крестана овмөсјаслыс өтувтчөм делөсө, государство да крестана кост воысөмө пыртө пыролана элементјас да таңнас јонмөдө јитөдсө (смычка) карјаслыс сиктјаскөд. Ме ескө көсји индыны тијанлыс виһаһһөнһитө колхозјас вылө. Торја-һын совхозјас вылө, кыңи выл техника подув вылын сиктса овмөс выльмөдөмын рычагјас вылө, кодјас крестанһн јурын вөчөны революціја, да отсалөны һалы мынтөдчыны важног олөмсыс. Һаң вөһитан рајонјасө тракторјаслөн виңму ужалан гырыс машинајаслөн, тракторнөј колоннајаслөн воөмыс оз вермы прөста колны мати гөгөрсә крестаналы. Матыгөгөрсә крестаналы көјдысјасөн, машинајасөн да тракторјасөн отсөг сетөмыс, төдөмыс, крестанаөн лоө доңјалөма, арталөма кыңи рабочөј государство јонлунлөн төдчантор, коди (рабочөј государствоыс) зилө петкөдны сјјөс збылыс виңму овмөс кыпөдан паскыд туј вылө. Тајөс ми өһөң на төдвылө

ег бостлөй дај өни-на ог тырмиң арталөй. Но ме думайта, мыј тајө медыжыд торжыс сы пыщкыс, мыј сетөны да мыј ескө вермисны сетны өнија кадө колхозјас да совхозјас җерновөй проблема разрешитөм куҗа да выль формајасөн смычка јонмөдөм куҗа.

Ташөмөс тујјасыс да способјасыс, кушөм виҗөд колө мунны җерновөй проблема разрешитөм могыс мијан уҗным:

III. Уклонајскөд да сы динө примиренечјаскөд вермасөм жылыс.

Өни вужам мијан теҗисјасын индөм көјмөд сурөса вопрос динө, ленинскөй виҗыс уклонјас жылыс сорнө.

Уклонјаслөн социальнөй подулыс — сижө мијан странаын посны производстволөн венөм (преобладание), посны производстворыс капиталист элементјас быдмөм, мијан партијаөс мелко-буржуазнөй стихија кыш пыщкө бостөм да тајө стихијанас мијан партија пышса өткымын җвенојаслөн зарајтчөм. Со көни медсасө уклонјаслөн социальнөй подулыс. Ставныс најө, тајө уклонјасыс, мелкобуржуазнөй самаөс.

Кытчө вайөдө вескыдвыв уклон, код жылыс медсасө тани сорныс мунө? Кытчө сижө кыскө? Сижө кыскө буржуазнөй идеология динө лөсөдчан виҗөд, мијанлыс политикасө „советскөй“ буржуаҗија корөм динө лөсөдчан виҗөд.

Мыјөн мијанлы грөҗитө вескыдвыв уклон, вермаскө сижө мијан партијаын? Сижө лоө мијан партијалөн идейнөй разгром, капиталист элементјасөс раҗөм, капитализм реставрација вылө шансјас быдмөм, либө, кыҗи шулис Лҗен, „капитализм бөр воөм вылө“.

Көни медјонасө поздысөны вескыдвыв уклонлаңө кыссөмјасыс? Мијан советскөй да хоҗајственинөй, кооперативнөй да профессиональнөй аппаратјасын, а сижө партија аппаратын, төрја-нын сылөн улса, сиктса җвенојасас.

Ем абу мијан партија шленјас костын сещом јоз, кодјас петкөдлөны вескыдывыв уклонон? Ғерт емөс. Рыков јорт вајөдліс пример вылө Шатуновскөј јортөс, коді сорһитөма Ғнепрострой стрөитөмлы паныд. Некущөм сомһеһнө оз вермы лоны, мыј Шатуновскөј јорт леҒис вескыдывыв уклон, јавө оппортуһизмлаһө уклон. Сөмын ме ногөн Шатуновскөј јөрт абу типичнөј вескыдывыв уклон петкөдлыс, сылыс чужөмсө петкөдлыс. Ме ногөн первенство палмасө тани колө сетны Фрумкин јортлы. (Герам). Ме төдвыдын кута сылыс воҒза писмөсө (1928-өд воҒа јуһ), а сесҒа сылыс мөд писмөсө, кодөс тани разөдөма ЦК да ЦКК шленјаслы (нојабр, 1928 во).

Видлалам тајө кыкнан писмөсө. Бостам воҒза писмөсыс „основнөј положенһөјассө“.

1) „Мыјкө мында јукөн гөлјасыс кынҒи, сикт сулалө (настроена) мијанлы паныд“. Збыль абу тајө? Ғерт, абу збыль. Тајө-кө ескө збыль вөлі, мијан ескө смычкајывсыд весиг каҒтывлөмыс-һин ез кол. А өд јуһ төлысһаһыд (писмөыс гижөма јуһын) пөшти во жын-һин колі, і быдөн, коді абу сінтөм, адҒө, мыј рабочөј класслөн да крестана основнөј массалөн јитөдыс колө дај јонмө. Мыј вылөһө Фрумкин јорт тајөс гижө? Сы вылө, мед ескө повҒөдны партијаөс да вөчны сјјөс вескыдывыв уклон динө уступчивөјөн.

2) „Бөрја кадын бостөм установкаыс вајөдис унжык шөркөдҒем крестанасө југөр тыдовтом инө, перспективатөм инө“. Збыль абу тајө? Һөти абу збыль. Таво тулысһас-кө ескө мијан овмөс бокһаһ ез вөв переспективајас, һекущөм југөр-кө оз вөлі тыдав шөркөдҒема олыслы, төдөмыс сек шөркөдҒема крестаныһыд һаһ вөҒитан став гырыс рајонјасын еско ез паскөд тувсов көҒасө. Тувсов көҒаһыд мијан овлө апрел-мај төлысјасын. А Фрумкин јортлөн пјсмөыс гижөма јуһ төлысһын. Коді

мијанын, Совет власт дырји, ем ҺаҺ продуктјассө медјон заготовитыгыс? Государство да сыкод јитчөм кооперація. Шөркоддем крестаналөн-кө ез вөв Һе-кушчөм перспектива, најө-кө вөлі „орөмаөс“ совет власткөд, төдөмыс ескө најө ез кутны паскөдны тув-сов көзатө, государстволы кыңи основнөј ҺаҺ заготовителлы угодитөм вөсна. Фрумкин јорт висталө қик лөсавтөмтор. Фрумкин јорт весиг и тани щөщ зилө повзөдны партијаөс перспектива абутөм „ужјасөн“, мед ескө партијасө вөчны уступчивөјөн Фрумкин јорт виқөдласјас динө.

3) „Колө бергөдчыны XIV да XV сједлаҺө“. Мыј XV сјездыс тани кыөма қик Һеместаө, сы јылыс Һинөм и сорнитны. Горныс тани абу XV сјездын, а лозунгын: бөрө XIV-өд сјездлаҺө. А мыј тајө лөө? Тајө лөө „кулак вылө наступајтөм чорзөдөмыс“ өткажитчөм (виқөд XV партсјездлыс резолюциясө). Тајөс ме вистала Һе сывөсна, мед ескө увтыртны XIV сјездөс. Сыкодгыс тан Һинөм абу! Тајөс вистала сы динө, мыј XIV сјезд динө бергөдчыны аслас чуксалөмөн Фрумкин јорт тупјө (отрицајтө) сјјө воқө восковсө, кодөс мунис партија XIV-өд сјездсаҺ XV-өд сјездөз да тајө воқө восковсө отрицајтөмөн сјјө кыскө партијаөс бөрө. ЦК-лөн јул төлысса пленумыс сорнитс та јылыс. Аслас резолюцияын сјјө вескыда шуис, мыј сещөм јөз, кодјас зилөны „бокөд гөгөртны XV-d сјездыс решеннөјассө“ воқө паскөдны кулак вылө наступајтөм“ — најө емөс „мијан странаын буржуазјалаҺ кыссөм петасјас“. Вескыда шуа Фрумкин јортлы, мыј јульса пленум резолюциялыс тајө пунктсө формули-рујтигөн Политбјуро төдвылас кутис Фрумкин јортөс да сылыс воқза писмөсө.

4) „Кольлективө муныс гөллы медуна отсөг“. Медуна отсөг гөллы, коді мунө коллективө, лбө весиг көт оз мун сетчө, ми пыр сетлим, мыј верним. Вылыс тани Һинөм абу. XIV сјезд серти XV-өд сјезд

решеннөжасын вылторјыс абу тани, а сыын, мыј XV сјезд колхоз течан уж быдног паскөдмсө сувтөдис талунја лунса медажыд могөн. Коллективө муныс гөллы медуна отсөг сетөм жылыс сорнитөмнас Фрумкин јорт збыль мынтөдчө XV-өд сјездөн сувтөдөм колхоз течан уж быдног паскөдан могыс. Збыльылас Фрумкин јорт муно паныд колхозјас пыр сиктын социалистическөј сектор јонмөдан уж паскөдөмлы.

5) „Совхозјас паскөдөм не нуөдны ударнөј да сверхударнөј ногөн“. Фрумкин јорт оз вермы не төдны, мыј ми важ совхозјас паскөдөм куза да выль совхозјас лөсөдөм куза прамөј ужсө нуөдныс сөмын-на заводитам. Фрумкин јорт оз вермы не төдны, мыј ми средствосө та вылө сетам јона-на еща сы серти мыјта ескө колө вөли сетныс, вөликө та вылө кущөмкө резервјас. „Ударнөј да сверхударнөј ногөн“ кывјассө тани вайөдөны сы могыс, мед ескө повзөдны јөзсө да сјөн вевтыны совхозјасөс збыльылө паскөдөм жылыс ассыс көсјытөмсө. Тани Фрумкин јорт збыльылассө сорнитө совхозјас пыр сиктын социалистическөј сектор јонмөдөмлы паныд.

Они чукөртөј Фрумкин јортлыс став тајө урчитөмјассө і тјан лоө букет, коді петкөдлө вескыдвыв уклон.

Вужам Фрумкин јортөн гижөм мөд писмө динө. Мыјөн торјалө мөд писмөыс воқзасыс? Сјөн, мыј тајө жуждөдө воқза писмөыслыс ошыбкајассө. Воқза писмөас вөли виставсө шөркофа овмөслы переспектива абутөм жылыс. А мөд писмөас виставсө вјзму овмөс бөрө муном жылыс („деградација“ жылыс). Воқза писмөас виставсис сы жылыс, мед ескө кулак вылө наступленнө личөдөм куза бергөдчыны XIV-өд сјезд динө. Мөд писмөас виставсө сыжылыс, мыј „мијанлы оз поз мешајтны кулак овмөсјасса производстволы“.

Воҕа пиcмoас нинoм абу шуoмa пpoмышлeннoст жылыс. А мoд пиcмoыс пaскoдo сeщoм тeopия, мeдeскo eщaжык ceтны пpoмышлeннoй стрoитeлствo вылo. Сoмын eм-жo кык пункт, кoд ceрти кыкнaн пиcмoыс oткoдaсoны: кoлхoзjaс da coвxoзjaс жылыс,— ceни i тaни Фpумкин жoрт coрнитo кoлхoзjaс da coвxoзjaс стрoитoмлы пaныд. Гoгoрвoанa, мыj мoд пиcмoыс eм воҕа пиcмoсыс oшыбкajacco жуждoдoм.

„ceгpaдaция“ тeopия жылыс мe вистaли-нин, нeкyщoм coмнeннo oз вeрмы лoны, мыj тajo тeopияыс eм буржуазнoй ceпцjaслoн дyмaйтoмтop, кoдjaс вeк dасoс гopзыны coвeт влaст yсoм жылыс. Фpумкин жoрт ceтic aссo пoвҕoдны буржуазнoй ceпцjaслы, кoдjaс oлoны нaркoмфин гoгoр, a oни aчыс зилo пaртиjaoс пoвҕoдны da вoчны cижoс вeскыдывыв yклoн динo yстyпчивojoн. Кoлхoзjaс da coвxoзjaс жылыс тыpмиҕ-жo-нын coрнитicны. Тa вoснa вoстaлoмтopco мoдпoв вистaвны oз-нын кoв. Видлaм бoрja кык пунктco i кулaк oвмoс жылыс da пpoмышлeннoстo кaпитaльнoй влoжeннo вoчoм жылыс.

Кулaк oвмoс жылыс. Фpумкин жoрт шуo, „миjaн oз пoҕ (нe дoжны) мeшaйтны кулaк oвмoссa пpoизвoдствoлы“. Мыj тajo лoo? Тajo лoo нe мeшaйтны кулaклы пaскoдны accыс екcпoлaтaтopскoй oвмoссo. Миjaнлы cижo лoo нe мeшaйтны кулaкoн екcпoлaтaтopскoй oвмoс пaскoдoмыслы? Тajo лoo cиктын кaпитaлизмлы тyј ceтoм, сылы вoлa ceтoм, сылы coвoдa ceтoм. Aртмo фpaнцyзскoй либepaлjaслoн вaж лoзyнг: „Лeссe фep, лeссe пaссe“, либo, eн мeшaйтoй буржуaчиялы accыс yжco вoчны, eн мeшaйтo буржуaчиялы coвoднoja мyнны. Тajo лoзyнгco вaж фpaнцyзскoй либepaлjaс кыпoдлицны фpaнцyзскoй peвoлюция дырji, фeoдaльнoй влaсткoд тышкacигoн, кoди вoли ҕeскoдo буржуaчияoс, oз лeҕ бyдмыны сылы. Aртмo, мыj миjaнлы oни кoлo вyжны coциaлиcтичeскoй лoзyгcaн — „кaпитaлиcт eлeмeнтjaсoс пыр joнжыкa oгpa-

нїчївайтөмсаң“ (вїқөд контролнөй лыдпасјас јылыс теҗїсјас) — буржуазно-лїбералнөй лозунгө — не топөдны капїталїзмлыс сїктын быдмөмсө. Мыјнө, збылыс өмөј-нө мї көсјам большевїкјас пөртсыны лїбералјасө? Мыј-нө вермас лоны өткофыс Фрумкїн јөртөн лептөм лїбералнөй лозунглөн партїја вїчкөд?

(Фрумкїн, „Сталїн јөрт, мукөд пунктјассө дај шөщ лыффы“). Пунктсө ме җоңнас лыффа: „Мїјан оз ков мешајтны шөщ і кулак овмөсјас производстволы, өтпырјө најө кабалнөй експлоатацїјакөд (нарғїтөмкөд) вермасөмөн“. Мыј-нө, Фрумкїн јөрт, збыль өмөј те мөвпалан, мыј тајө мөд фраза жын-јыс фелосө бурмөдө, а оз өмөлт? Мыј нө сїјө лоө кабалнөй експлоатацїјакөд вермасөмыс? Өд кабалнөй експлоатацїјакөд вермасан лозунгыс сїјө ем феодалнөй да полуфеодалнөй методјасөн експлоатацїја нуөдөмлы паныда буржуазнөй революцїјалөн лозунг. Тајө лозунгсө мї кыпөдлїм, кор мунлїм буржуазнөй революцїја вылө, секи мї вөлі торјөдам кабалнөй формаа експлоатацїјасө, кодөс зілїм бырөдны, некабалнөй, сїҗ шуана „прогрессївнөй“ формаа експлоатацїјасыс, кодөс мї секи ег вермөј җескөдны да бырөдны сывөсна, мыј буржуазнөй пөрадоқјасыс вынаөс-на колїсны. Сөмын секїсө-өд мї мунлїм буржуазно-демократїческөј республика дїнө. А өнї мїјан, ог-кө өшыбајтчы, революцїјаыс соціалїстїческөј, кодї курссө кутө, дај оз вермы не кутны сїјө курссө, мед ескө бырөдны быдсїкас експлоатацїјасө, кабалнөјсө і некабалнөјсө. Кыҗ-нө те көсјан, Фрумкїн јөрт, мед ескө мї соціалїстїческөј революцїјаыс, кодөс мї кыпөдам да воҗө јөткам, бергөдчїм бөрө дај локтїм буржуазнөй революцїја лозунгјас дїнө? Кыҗї-нө, Фрумкїн јөрт позө воөдчыны аслад сорнїөн тащөм нїнөмабуҗыс?

Воҗө. Мыј сїјө лоө — не мешајтны кулак овмөслы. Сїјө лоө сетны вөла кулаклы. А мыј лоө сылы вөласө сетөмыс? Сїјө лоө — сетны сылы власт. Кор

франціјаса буржуазној либералјас корисны феодалној властлыг мед ез мешајтны быдмыны буржуаџылы, секи најо конкретноја требуйтисны сетны власт буржуаџылы. I најо вöліны правöс. Мед ескö колана ногөн быдмыны, буржуаџылы колö власт. Сіџкö, лоны-кö последователнојөн, колö шуны: леџöй кулакöс власт дінö. Öд колö-жö тајö гөгөрвоны, оз поџ не топöдны кулак овмöслыг быдмöмсö, мырџан-кö кулаклыг властсö да сетан сіјö рабочöй класс кіјö. Со кушöм вывöдјас артмöны Фрумкін јортлыг мöд пісмöсö лыџыгөн.

Промышленностын капиталној стрöителство нуöдöм јылыг. Контролној лыдпасјас јылыг сөрнйтны мјан ем кујим лыдпас: ВСНХ вöлі корö 825 мільон шајт, Госплан вöлі сетö 750 мільон шајт, Наркомфин сöгласитчö вöлі сетны сöмын 650 мільон шајт. Кушöм решенö примитис тајö вопрос куџаыс мјан партјалөн ЦК? Сіјö индис 800 мільон шајт, ли-бö Наркомфин вöзјöм серті унџык 150 мільон шајт былö. Мыј Наркомфин вöлі еџаџык сетö, сы былö, џерт, нинöм шенџыны: Наркомфинлыг чорыдлунсö быдөн төдö, не чорыдөн лоны сіјö оз вермы. Сöмын џелаыс öні абу тани. џелаыс сын, мыј 650 мільон шајт лыдпассö Фрумкін јорт дорјö не чорыд вöсна, а „вермöмјас јылыг“ был пöжалöм теорјиа подув вылын, мыј-ми-пö вескыда омöлтчöдам ассынм народној овмöснымöс, сетам-кö ВСНХ-лы капиталној стрöителство былö 650 мільон шајтыг унџык. Тајö торсö сіјö урчитöма аслас мöд пісмöын да Наркомфинса печатној органö леџöм торја статъаын. А мыј тајö лоö? Тајö лоö, мыј Фрумкін јорт сулалö паныд индустрија кыпöдан öнija коџ öдјаслы, сіјö тыдалö оз гөгөрво, мыј тајö öдјассö чинтöмыс збылыг ескö омöлтис мјанлыг народној овмöснымöс.

Öні Фрумкін јорт мöд пісмöыс öтлаöдöј тајö кык

пунктсö, кулак овмöс жылыс пунктсö да промышлен-
ностын капіталнöй стрöителство нуöдöм жылыс пунктсö,
содтöй та дінö „деградациялыс“ теоріясö,— сек ті
адқанныд вескыдывыв уклонлыс чужöмсö.

Тіжанлы окота тöдны, мыј сіјö вескыдывыв уклоныс
да кушöмөн сіјö петкөдчö? Лыдöөј Фрумкін жортлыс
кыкнан пісмöсö, ізучітöј сіјöс дај гөгөрвоöј.

Тащöм делыс вескыдывыв уклон чужöмбанкöд.

Сöмын öд тезісјасыд оз сöмын вескыдывыв уклон жы-
лыс віставны. Најö вісталöны јешщö сің шуана „шуж-
гавыв“ уклон жылыс. Мыј сіјö „шужгавыв“ уклоныс?
Ем абу збыдвылассö міјан партіяын сің шуана „шуж-
гавыв“ уклоныс? Ем абу міјан партіяын шөркөддем
крестаналы паныда кыссöмјас, кың шусö міјан тезіс-
јасын, сверхіндустріалістскöј кыссöмјас (тенденция)
да с. в.? да, ем. Кытчö најö воöны? Најö воöны троц-
кізм дінö. Јуль тöлысса пленум-на та жылыс сорнөт-
ліс. Ме тöдвылын кута һаһ заготовітан політіка жы-
лыс јуль тöлысса пленумлыс тöдса резолюціясö, көні
віставсö кык фронт вылö тышкасöм жылыс: сещöм-
јаслы паныд, кодјас кыскöны бөрö XV-öд сјезд ді-
ныс,— сіјö вескыдывывсајас, і налы паныд, кодјас чрез-
вычәјнöј мерајассö көсјöны пöртны партіялы пырса
курсö,— тајö „шужгавывсајас“, троцкізмлаңö кыссöм.
Тöдöмыс троцкізм нога элементјасыд троцкістскöј
ідеологіјалаңö кыссöмјасыд емöс міјан партія пыщ-
кын. Партія XV сјезд воңывывса діскуссияын, ка-
жітчö, 6000 морт гөгөр гөлөсујтісны міјан платфор-
малы паныд (гөлөс; „дас сурс“). Ме дүмајта, мыј дас
сурс-кө гөлөсујтісны паныд, сек троцкізмлы сочув-
ствујтыс партіяса кык дас сурс шлен һөті оз гө-
лөсујтны, сывöсна, мыј ез локны собранөө вылас.
Тајö сещöм троцкістскöј элементјас, кодјас ез петны пар-
тіяыс да кодјас, колö чәјтны, ез-на мынтөдчыны троц-
кістскöј ідеологіјасыс. Таыс кынчә, ме дүмајта, троц-
кістјас піыс мыјкө мындаөн, кодјас бөрвылас тор-

јѡдчисны троцкістскѡј организаціјаыс да бѡр локтісны партіјаѡ, ез-на уѡітны прѡстїтчыны троцкістскѡј ідіологіякѡд да щѡщ-жѡ оз боквывтчыны паскѡдны ассыныс віѡдласјасныссѡ партіја шленјас пыщкын. Сесса мїјан ем сещѡм тор, мыј мїјан партіјаса ѡткымын организаціјаын троцкістскѡј ідеологіјаыс вылпѡв чужѡ. Ставсѡ тајѡ ѡтлаѡдѡј да сек тіјан лоѡ став колана элементјасыс сывылѡ, мед адѡынны партіјаыс троцкізмлаѡ катовтчѡм (уклон).

Сїјѡ і гѡгѡрвоана: оз вермы лоны, мед ескѡ ез вѡв мїјан партіјаын троцкізмлаѡ кыссѡм, кор ем мелкобуржуазнѡј стїхіја, кор сїјѡ стїхіјаыс лчкѡ мїјан партіја вылѡ. Ѳті ѡелѡ — троцкістјас кадрсѡ арестујтны да мѡдѡдны. Мѡд ѡелѡ — бырѡдны троцкізмлыс ідеологіјасѡ. Тајѡ лоѡ сѡкыджык. Мі і вісталам: кѡні ем вескыдвыв уклон, секі быѡ колѡ лоны і „шужавыв“ уклон, „шужавыв“ уклон ем вескыдвыв уклонлѡн вужѡр. Лењїн шуліс, ѡтзовїстјасѡс тѡдвылас кутѡмѡн, мыј „шужавывсајас“ — сещѡм-жѡ меншевікјас, сѡмын гугѡн. Тајѡ зік вескыд. Тајѡ-жѡ колѡ шуны ѡніја „шужавывсајас“ јылыс. Јѡз, кодјас катовтчѡны троцкізмлаѡ, — пыщкѡс сертїыс најѡ сещѡм жѡ вескыдвывсајас, сѡмын гугѡн, „шужа“ фразајасѡн сајѡдчыс вескыдвывсајас.

Тасаѡ кык фронт вылѡ вермасѡм, вескыдвыв уклонлы паныд, дај „шужавыв“ уклонлы паныд.

Вермасны шуны: „шужавыв уклоныскѡ-нѡ ескѡ пыщкѡс сертїыс ем сїјѡ-жѡ вескыдвыв оппортуністїческѡј уклон, кѡн нѡ ескѡ на кѡстын торјалѡмыс, кѡн нѡ тани кык фронтыс? Збылыс ѡд, вескыдвывсајаслѡн вермѡмыс-кѡ лоѡ капїталїзм реставраціја вылѡ шансјас содѡм, а „шужавывсалѡн“ вермѡмыс-кѡ сетчѡ-жѡ вайѡдѡ, кущѡм нѡ сесса накостын торјалѡм вермас лоны, да мыјла-нѡ на пыщкыс ѡтїкјассѡ шуѡны вескыдвывсајасѡн, а мѡдјассѡ — „шужавывсајасѡн“? Емкѡ-пѡ на костын торјалѡмыс, кѡні сїјѡ? Абу ѡмѡј

нө вескыд, мыј кыкнан уклоньслөн өтї социальнөј вужьыс, кыкнаньс најө емөс мелкобуржуазнөј уклоньяс? Абу өмөј вескыд, мыј тајө кыкнан уклоньс, лөкө налөн вермөм, нуөдөны өткод резултатьасө? Көннө сесса на костын торьалөмыс?

Торьалөмыс сыын, мыј налөн платформаьасьс абу өткодөс, корөмьасньс абу өткодөс, абу өткодөс подьходьясьс да прїомьасьс. Бостам-кө прїмер вылө, вескыдывьсаьяс шуөны: „Ғнепрөстројтө оз вөліков стрөйтнь“, а „шужавывьсаьяс“ ык мөдарө вїстальөны: „мыј-нө мїанлы өтї Ғнепрөстројьд, мїанлы быд воө өтї Ғнепрөстројөн колө“ (серам), сїқкө, тыдалө, торьалөмыд ем. Вескыдывьсаьяс-кө шуөны: „Ен вөрчөд кулакөс, сеп сылы свободнөја быдмынь“, а „шужавывьсаьяс“ мөдарө: „Нөйт не сөмын кулакөс, а щөщ шөркөдҒемаөс, сы вөсна мыј сїјө сещөм-жө собствөньнык, кущөмі і кулак“, та сертї колө шуны, мыј торьалөмыс, тыдалө, ем. Кор вескыдывьсаьяс шуөны“. „Сөкыд лоїс, колө жуьгөдчынь“, а „шужавывьсаьяс“ налы паныд: „Мыј нө мїанлы сөкыдторььд, мї несьям тїан сөкыдторьяс вылө—верьмымөнїа воэө лебҒам“ (серам), та сертї колө шуны, мыј торьалөмыс, тыдалө, ем.

Со тїанлы серпас „шужавывьсаьяслөн“ специфичөскөј платформаьыс да специфичөскөј прїомьасьс. Тајөн і вїставсө (обьясньетсья), мыј „шужавывьсаьяслы“ өткымыньыс удайтчывлө ылөднь торьа рабочөјьасөс, асланьс, шужавывьса“ ращкөдчан сорньинас да чajtнь асньысө вескыдывьсаьяслы медса решїтельнөј протївнькьасөн, көт і став мїрыс төдө, мыј налөн, „шужавывьсаьяслөн“ социальнөј вужьасьс сещөмөс-жө, кущөм і вескыдывьсаьяслөн, і најө унаыс мөда мөдньскөд сөгласїтчөны, вөчөны блок лөнїнскөј вїчкөд паныд вермасөм вылө.

Со мыј вөсна мїанлы, лөнїнөцьяслы быт колө вер-

масны кык фронт ыло, кыҗи вескыдывы уклонкөд,
сіҗ-жө і „шужавыв“ уклонкөд.

Троцкізмлаңо кыссөмыс-кө лоө „шужавыв“ уклон,
оз-ө сіҗо ло, мыҗ „шужавывсаҗас“ сулалөны лөнініз-
мыс-на шужавылынжык? Оз, оз ло. Ставмувывса ра-
бочөҗ двіжеңнөын лөнінізм ем медса шужавыв
(кавычкаҗастөд) мунөм (течение). Импералістическөҗ
воҗна заводҗчытөҗ мі, лөнінецҗас II Интернаціоңалын
вөлім социал демократіҗалөң медса шужавывса фрак-
ціаөң. Мі еҗ колтчөҗ II Интернаціоңалө. II Интернаціо-
ңалын торҗөдчөм вөснаыс мі сорҗитім сіҗөң, мыҗ мі,
кыҗи медса шужавыв фракціа еҗ окоҗитөҗ овны өті
парҗіаын марксізмлы мелкобуржуазнөҗ ізмеңнікҗаскөд,
социал-паціфістҗаскөд да социал-шовіністҗаскөд. Таҗө
такҗикаыс да таҗө ідеолоҗіаыс бөрвылас лоі подулөң
ставмувывса большевік парҗіаҗаслы. Асланым парҗі-
аын мі, лөнінецҗас,—җік өтнанымөс кавычкаҗатөм
шужавывсаҗас. Тавөсна мі, лөнінецҗас, аслаңым парҗі-
аын абу „шужавывсаҗас“ һі абу вескыдывысаҗас. Мі—
марксістҗас-лөнінецҗаслөң парҗіа. Асланым парҗі-
аын мі вермасам һе сөмын накөд, кодҗасөс мі шуам
җавө оппортуніст нога уклонөң, а щөщ і накөд, код-
җас көсҗөны лоны марксізм дорыс-на „шужавылын-
жык“ лөнінізм дорыс „шужавылын“, оппортунізм нога
пріроданысө шужавыв, ращкөдчан фразаҗасөң вевҗ-
төмөң. Кор троцкізмлаңо кыссөмыс мынтөдчытөм
җөзөс шуөны „шужавывсаҗасөң“, быдөң төдө, мыҗ гө-
гөрвоныс таҗө колө елтөмөң (иронически). „Шужа-
выв коммуністҗасөс“ Лөнін шулывліс мукөд дырҗі ка-
вычкаҗасын, а мукөд дырҗі кавычкаҗастөг. Сөмын бы-
дөң гөгөрвоө, мыҗ Лөнін најөс таҗнас шулывліс елтө-
мөң, торҗа һін віҗһитліс, мыҗ најө сөмын кыввыланыс
ортсысаңыс шужавывсаҗас, а збылвылассө најө мелко-
буржуазнөҗ вескыдывыс кыссыҗас. Кущөм сорҗи-нө
вермас лоны троцкістскөҗ элементҗас шужавывсаҗык
(кавычкаҗастөг) җылыс, кор најө төрыт-на өтүвтчісны

аңгиленинскөй блокын јавө оппортунизм нога элемент-
жаскөд, странаса аңгисөветскөй слөжкөд вескыда отла-
асөмөн? Тажө өмөј оз вистав сы јылыс, мыј најө,
„шугавывсајас“ да вескыдывывсајас ескө оз вермыны
өтувтчыны өтөі блокө, ез-кө вөв налөн өткоф оппор-
тунистическөй природасы? Троцкистјаслөн блок киссис
во сајын. Откымын вескыдывывсајас, Шатуновскөй
јорт кофдем, вешјисны блокыс. Сиз-кө, вескыдывыв
блокистјас өнисаң кутасны сорнитны шук кықи вескыд-
ывывсајас, а „шугавывсајас“ ассныс вескыдывыв пыщ-
көсныссө кутасны вевттыны „шугавыв“ фразаөн. Но
кущөм-нө ем гарантја, мыј „шугавывсајас“ да вес-
кыдывывсајас вылыс мөда-мөдныссө оз адзыны (се-
рам)? Төдөмыс, тани абу дај оз вермы лоны неку-
щөм гарантја.

Кор ми сулалам кык фронт вылө тышкасан ло-
зунг вөсна, оз-ө сјө ло, мыј тајөн ми шуам — мијан
партијаын колө центризм? Мыј лоө кык фронт вылө
тышкасөмыс? Абу-ө тајө центризм? Ти төданныд, мыј
троцкистјас делөсө зик тақи і чајтөны: емөс „шуга-
ывывсајас“, сјө-пө, „ми“ — троцкистјас, „настојашщөј
ленинецјас“; емөс „всскыдывывсајас“, сјө — ставыс
мукөдыс; емөс сесга „центристјас“ (шөрсаяс), кодјас
катласөны „шугавыв“ да вескыдывыв костас. Пофө
оз лыффыны вескыдөн мијан партија вылө ташөм ви-
зөдөмсө? Төдөмыс, оз поф. Таф сорнитны вермасны
сөмын сещөм јөз, кодјаслөн став вежөрыс гудрасөма
да кодјас важөн-нин өрөдчөмаөс марксизмсыс. Таф
вермасны сорнитны сөмын сещөм јөз, кодјас оз адзыны
да оз гөгөрвоны принципіалнөј торјалөмсө
војнаөзса социал-демократическөй партија костыс, коді
вөлі пролетарскөй да мелкобуржуазнөј интересјас блок-
лөн партија, да коммунист партија костыс, коді ем
революционнөј пролетариатлөн өтторја (монолитнөј)
партија. Центризм гөгөрвоөмыд-өд абу пространствен-
нөј: өтөі местаын, шуам, пукалөны вескыдывывсајас,

мөдүн — „шугавывсајас“, а шөрвыјас — центристјас. Центризм — сїјө политическөј гөгөрвоом. Сылөн идеологияыс ем лөсөдчан идеология, өтї общөј партија пышкын пролетарскөј интересјасөс мелкөј буржуазїја интересјаслы подчинитан идеология. Тајө идеологияыс бокөвөј дај паныда ленинизмлы. Центризмд ем лоны вермана тор војна воңывывса кадса II Интернационаллөн. Секи вөліны вескыдывывсајас (унжыкыс), вөліны шугавывсајас (кавычкатөг), да вөліны центристјас, кодјаслөн политикаыс ставнас вөлі сыын, мед ескө вескыдывывсајасыслыс оппортунизмсө мавтыштны шуга фразајасөн да шугавывсајассө подчинитны вескыдывывсајасыслы. Мыјын вөлі секи политикаыс шугавывсајасыслөн, кодлөн ядроыс вөлі большевикјасыс? Центристјаскөд решителнөја тышкасөмын, вескыдывывсајаскөд торјөдчөм вөсна тышкасөмын (торја-нын империалистическөј војна заводитөм бөрын) да збыл шугавывсајасыс, збыл пролетарскөј элементјасыс революционнөј выл интернационал организүтөмын.

Мыјла сек II Интернационал пышкын выныс вермис лоны тащөм ногөн да большевикјаслөн тащөм политикаыс? Сы вөсна, мыј II Интернационалыс секи вөлі мелкобуржуазнөј социал-пацифистјаслы да социал-шовинистјаслы честө ускөдчан пролетарскөј да мелкобуржуазнөј интересјаслөн блок партијаөн. Сывөсна, мыј большевикјас секи ез вермыны не вескөдны бисө центристјаслы паныд, кодјас (центристјасыс) зилісны подчинитны пролетарскөј элементјассө мелкөј буржуазїја интересјаслы. Сывөсна, мыј большевикјас секи вөліны објазанөс проповедујтны торјөдчан идејасө, өд сытөг ескө пролетарїјас ез вермыны организүтны ассыныс марксистскөј революционнөј партијасө.

Поңө-ө урчитны, мыј мијан партијаын вын располженнөыс сещөм-жө да мыј сені колө нуөдсыны сїјө-жө политикаыс, кодөс нуөдлісны большевикјас II Интернационал партијајасын војнаөңса кадын? Тө-

дöмыс, оз поѣ. Оз поѣ, öд сiјö ескö лоi не примiтны принципiальнöй торјалöмсö пролетарскöй да мелкобуржуазнöй элемент партијас блок костыс да революционнöй пролетариат монолитнöй партија костыс. Сени (социал-демократјаслөн) вöли партијаыслөн öтiпöлöс классöвöй подув. Тани (коммунистјаслөн) партијалөн çик мöдпöлöс подув. Сени (социал-демократјаслөн) центризмыс вöли iестественнöй петасөн, сы вöсна, мыј уна сикас iнтересјас öтлаöдан партија оз вермы колны центристјастöг, большевикјаслы быт колö вöли нуöдны торјöдана виѣ. Тани (коммунистјаслөн) центризмыд предметöм дај оз вермы лоны öтлаын ленинскöй партијносткöд, öд коммунист партијаыд ем пролетариатлөн монолитнöй партија, а не быдсикас классöвöй элементјас сора партија. А сы вöсна, мыј мијан партијаын ыжыдалан выныс ем ставмувыв рабочöй движеньöсыс медшугавыв теченьöыс (ленинцјас), мијан партијаын торјöдчан политикалөн абу дај оз вермы лоны некущöм дорјысöм ленинизм ногөн виçöдлассань. (Гöлöс: „Партија пыщкын торјöдчöмыс мијанын почана али абу?“). Тони сорныс муно не торјöдчыны поçöм (возможност) жылыс, а сы жылыс, мыј мијан монолитнöй партијаын тöрјöдчан политикаыс ленинизм серти оз вермы дорјыссыны (оправдана). Коди оз гөгөрво тајö принципiальнöй торјалöмсö (разница), сiјö муно ленинизмлы паныд, сiјö ордчö ленинизмкöд.

Сö мыј вöсна ме ногөн, сöмын выживмöм јöз да марксизмыс медбөрја колассö воштыс јöз вермасны збылыс урчитны, мыј мијан партијалөн политикаыс, кык фронт вылö тышкасан политикаыс, ем центризмлөн политика.

Ленин пыр нуöдлис тыш кык фронт вылö мијан партијаын, кыçи „шугавывсајаслы“ паныд, сiçжö i јавö меньшевистскöй уклөнјаслы паныд. Виçöдлöй Ленинлыс брошурасö „Детская болезнь „левизны“ в коммунизме“, виçöдлöй мијан партијалыс исторiјасö, сек ти

адзанныд, мыј мјан партіја быдміс да јонміс кыкнан уклоньскөд тышкасігөн—вескыдывывсајаскөд дај „шужавывсајаскөд“. Отзовістјаскөд да „шужа“ коммунистјаскөд тышкасөм, отар боксаыс, Октабрса революціаөз, Октабрса революціа дырји дај Октабрса революціа бөрын јавө оппортунист уклонкөд тышкасөм, мөдар боксаыс,—сө кушөм кадјас пыр мунис мјан партіја аслас быдмөмын. Бөдөнлы төдса Леңинлөн кывјасыс, мыј мјанлы колө нуөдны тыш оппортунизмкөд дај „шужа“ доктринорјаскөд (буквојед, кабинетнөј учонөј).

Лоө оз тајө, мыј Леңин вөлі центрист, мыј сјјө нуөдліс центризм політика? Төдөмыс, оз.

Мыјөн-нө ескө сесеа лоөны мјан вескыдывыв да „шужавыв“ уклонистјасыс? Вескыдывыв уклоньд, дерт, абу војнаөзса социал-демократјаслөн оппортунизм. Оппортунизмлаңө уклоньд сјјө абу-на јешщө оппортунизм. Мі төдам, кықи аскаднас вөлі разјаснајтө Леңин уклон гөгөрвоөмсө. Вескыдывывлаңө уклон—сјјө мыјкө сещөм, коді јешщө оз-на пөртсы оппортунизмө да кодөс поңө-на вескөдны (исправитны). Тавөсна оз поң қик өткофавны вескыдывывлаң уклонсө тыр оппортунизмкөд. „Шужавыв“ уклон—сјјө ем вескыд паныда (прямо противоположное) сылы, мыјөн вөліны војнаөзса II Интернационалын медреса шужавывсајас, мөдногөн-кө шуны, большевикјас. Најө не сөмын кавычкајастөг шужавывсајас, а пыщкөс серғиныс најө сещөм жө вескыдывыв уклонистјас, сөмын сјјөн торјалыштөны, мыј најө ассыныс збыл природанысө гөгөрвотөг вевтөны шужа фразајасөн (сорғиөн). Вөлі ескө партіјалы паныда преступленьнөөн не адзыны став жүждасө „шужавыв“ уклонистјас да збыл леңинецјас кост торјалөмлыс, кодјас (леңинецјасыс) емөс мјан партіјаын шужавывсајас (кавычкајастөг) қик өтнаныс. (Гөлөс: „А уклонјасөс легализујтөмыс?“) Уклонјаскөд јавө тышкасөмыс-кө ем легализаціа,

колö признайтны, мыҗ Леңин важөн-нын најöс „легалі-лізујтліс“.

Најö, тајö уклоністјасыс, вескыдывывсајас і „шужавывсајас“, öкмöны быдсикас непролетарскöј элементјасыс, кодјас петкөдлöны партіја вылö мелкобуржуазнöј стіхіјалыс личкөмсö да партіјаса торја эвенојаслыс разложітчөмсö (щыкөмсö). Мыҗтаөн-кө мукөд партіјасыс петöм јöз; партіја пыщса важ фракціјаслөн чуктасјас, торјас; государственнöј, хоҗајственнöј, кооператівнöј, профсојузнöј аппаратјасын бјурократізірујтчан да бјурократö пöрöм партіјецјас, кодјас јітчöны тајö аппаратса јавнö буржуазнöј элементјаскөд: міјан сіктса організаціјасын озыр партіјецјас, кодјас јітчöны кулакјаскөд да с. в. да с. в., —тащöм вердчан іныс леңинскöј вічыс кежысјаслөн (уклонјаслөн). Төдöмыс, нінөмтор збыл шужавывсö да леңинскöјсö оз вермыны бостны тајö элементјасыс. Најö вермасны лібö сіз шуана „шужавыв“ уклонöс, коді саядö ассыс оппортунізмсö шужа фразаясөн.

Сö мыҗ понда кык фронт вылö тышкасöмыс партіјалөн ем öтнасөн медвескыд політіка.

Вöзö. Вескыда-ö шуöма теҗісјасын, мыҗ вескыдывыв уклонкөд тышкасöмын основнöј методөн міјан колö лоны ідеологічскöј тыш нуöдан раҗвернутöј метод? Ме думайта, вескыда. Лöсыд ескö вöлі тані төдвылö ускөдлыны троцкізмкөд тышкасöмыс опытсö. Мыҗсаң мі заводітім сыкөд вермасныс? Дашкө оргвыводјассаң? Егö, җерт, егö? Мі заводітім ідеологіја боксаң вермасөмсаң. Сіјö міјан нуöдсыссіс 1918 во-саң 1925 воöз. 1924-öд воын-нын міјан партіја, а 1925-öд воын Комінтернлөн V конгресс вöчісны резолюціја троцкізм јылыс, кыҗі мелко-буржуазнöј уклон јылыс. Сöмын Троцкіј пыр пукаліс міјан ЦК-ын дај Політбјуровын. Тајö вöлөмтор, алі абу? Вöлөмтор. Сізкө, мі „терпітім“ Троцкіјöс дај троцкістјасöс ЦК составын. Мыҗла-нө мі најöс леҗім овны партіја вес-

көдлан органјас составын? Сы вöсна, мыј троцкістјас секи, көт і сорасөма вöлі партіјакөд, а подчінајтчісны ЦК решенњөјаслы, вöліны лојјалнөјөс. Кор-нө мі кутім неуна паскыджыка вöчавны оргвыводјассө? Сөмын сы бöрын, кор троцкістјас організујтчісны фракціјаө, лөсөдісны ассыныс фракціоннөј центр, ассыныс фракціјаныссө пöртісны выл партіјаө да кутісны чуксавны јөзөс сөветјаслы паныда демонстраціја вылө. Ме думайта, тајө туйөдыс-жө міјан ковмас мунны і вескыдвыв уклонкөд тышкасігөн. Вескыдвыв уклон јешцө абу-на мыјкө сещөм оформітчөмтөр, көт і јонжыка-нын кутіс төдчыны партіја пыщкын. Ем абу вескыдвыв уклоністјаслөн фракціја? Ме ногөн абу. Поçө шуны, мыј најө оз кывзыны міјан партіјалыс решенњөјассө? Ме ногөн міјан абу-на помкајасыс најөөс таыс мыжалөм вылө. Поçө оз урчітны, мыј вескыдвыв уклоністјас щук котыртчасны асланыс фракціјаө? Таыс ме сомневајтча. Тасаң вывод: вескыдвыв уклонкөд тышкасөмын тајө каднас основнөј методөн міјан колө лоны развернутөја ідеологіческөј тыш нуөдана метод. Меднын вескыд лөө тајө сы вöсна, мыј міјан партіјаса өткымын шленјас костын ем мөдарө кысөм — вескыдвыв уклонкөд тышсө заводітны не ідеологіја боксаң тышкасөмсаң, а оргвыводјассаң. Најө вескыда шуөны: те вай міјанлы вескыдвывсајассө морт 10 лөбө 20, мі најөс çік пыр кокыштам да таçөн і ештөдам вескыдвыв уклонтө. Ме думайта, јортјас, ташөм настроенњөјасыд неправілнөјөс дај өпаннөјөс. Çік сы вöсна, мед ескө не кывтны ташөм настроенњөјас вывтыс, а вескыдвыв уклонкөд тышкасөмсө пуктыны правілнөј рельсјас вылө, çік та вöсна колө јаснөја да решітелнөја шуны, мыј тајө каднас вескыдвыв уклонкөд тышкасан основнөј методөн колө лоны ідеологіја боксаң тышкасөм.

Вісталө оз тајө, мыј мі бокө вештам быдсікас організаціоннөј выводјас? Оз, оз вістав. Сөмын тајө

зйк вйсталё сйё тор, мый органйзационнёй выводясыс тани ворсёны подчйоннёй рол, вескыдвыв уклонйст-яссаы-кё абу партййнёй решёнёяс торкёмыс, мй-жанлы оз ков найёс шыблавны вескёдлан органйзаци-ясасыс да учреждёнёясыс. (Гёлёс: „А Москва практика?“) Ме думайта, мый Москва вескёдлыс жорт-яс костын вескыдвывсаясыс ез вёвны. Сенй вёли вес-кыдвыв настроёнёяс дйнё неправйльнёй отношёнё. Рёгыджык позё шуны, мый сенй вёли мйрйтчёмланё кыссём.

Сёмын ме ог вермы шуны, мый Москва комй-тетын вёли вескыдвыв уклон. (Гёлёс: „А органйза-ционнёй вермасёмыс вёли?“) Органйзационнёй верма-сёмыс вёли, кёф й подчйоннёй местаында. Сйё вёли сы вёсна, мый Москваын перевыборясыс мунёны аскрйтка подув вылын, дай рајонувса актйвлён ем права вежлавны ассыныс секретарясёс. (Герам): (Гёлёс: „Мйан ёмёй јёзёдёма вёли секретарясыслы перевыбор вёчёмыс?“) Секретарясёс вылыс борјё-мыс некод ез дугёдлыс. ЦК-лён ем јуң тёлысса воз-ваынё, кёни вескыда шусё, мый аскрйтка паскёдё-мыд вермас пёрны прёстёй тыртём шыё, улйсса орга-нйзацијас сајын-кё оз ло обеспечйтёма права вежлавны быд секретарёс, быд комйтет.

Мый нё тй паныдсё тащём возванёыслы верман-ныд шуныс? (Гёлёс: „Конференцијаёз?“) да, кёф й конференцијаёз. Откымын жортјас чужём вылыс ме адза авгурлёнкёф нумдём. Тајё, жортјас, абу лёсыд. Ме адза, тйжанлы, ёткымынлы зев окота ёдјёжык бос-тавын пост вылыс сйё мйбё мёдёс, кодй петкёдлё вескыдвыв уклонсё. Сёмын-ёд, жортјас, тајё оз-на ло вопроссё решйтём. Ферт, постјас вывсыд боставныд кокнйджык, вескыдвыв уклон јылыс, вескыдвыв опас-ност јылыс да сйкёд вермасём јылыс разяснйтана уж паскыда нуёдём дорыс. Сёмын медкокнйд тор-јыд абу-на медбур тор. Органйзујтёй вескыдвыв опас-

ностлы паныда паскыд разяснитана кампаньё, ен жалитөй сы вылө кадсө, і сек ті аңанныд: кымын паскыджык да жужыджык кампаньёыс, сымын омөлжык вескыдывыв уклонлы. Со мыј вөсна ме думажта, мыј вескыдывыв уклонкөд вермасөмын центрыс колө лоны идеология боксаң вермасөм.

Москваса комитет жылыс ме ог төд, мыј јешцө поңө содтыны сы дінө, мыј висталис заключительнөј кывјас Угланов јөрт МК да МКК пленум вылын. Сіјө вескыда шуіс: „Ңеуна-кө төдвылө ускөдлыны історія, думыштлыны, кызі ме 1921-өд воын тышкасли Ңиновјев јорткөд, то сек „побоішщыс“ воли Ңеуна ыжыджык. Секі ми лоім вермысјасөң, правөс вөлім-да. Оні мијанөс нөјтисны, сы вөсна, мыј ми өшібітчим. Пөльза вылө мунас“. Артмө, мыј Угланов јорт өнісің-жө нуөдөма вермасөмсө, кызі аскадас нуөдліс і Ңиновјевкөд. Кодлы паныд-нө сіјө нуөдліс вермасөмсө бөрја каднас? Тыдалө, ЦК політикалы паныд. Кодлы паныд-нө јешцөсө? Кущөм база вылын верміс мунны сіјө вермасөмыс? Буракө, вескыдывыв уклон дінө мірітчана база вылын.

Сы вөсна теҢисјас ңик вескыда урчитөны Ленинскөј виҢыс кежысјас дінө мірітчысјаскөд вермасны колөм жылыс, медса Ңин вескыдывыв кежысјаскөд, кызі парҢіяын щук өңја мог.

Сесса, медбөрја вопрос. ТеҢисын шуөма, мыј мијанлы торја јона колө урчитны, індыны өңја кадө вескыдывыв кежөмкөд вермасөм жылыс. Мыј тајө лоө? Тајө лоө сіјөтор, мыј өңја кадө мијан парҢіяын главнөј опаснөстыс—вескыдывыв опасност. Троцкістјаскөд вермасөм кыссө Ңин мијан даҢ војас. Вермасөмлөн резултатыс лоі троцкізмөс пазөдөм. Оз поң шуны, мыј јавө оппортунизмкөд вермасөмыс мијан муніс сещөм жө зіла. А ез мун сещөм зіла сіјон, мыј вескыдывыв уклон самөј на сіјө кадын, кор котыртчө (формірујтчө), јонмө-зорҢө, содө і јосмө мелко-буржуаз-

нөй сҕихија јонмөмкөд, коди быдмис һаһ заготовка
сөкыдлунјас вөсна. Та вөсна главнөй ударсө коло
вескөдны вескыдывыв уклонлы паныд.

Ассым сорһиөс помалигөн, ме ескө көсја индыны
өти тор вылө, код ылыс тани ез сорһитны і коди, ме
ногөн, кутө һе ічөт значеһьө. Ми, Политбјуроса
шленјас, тјанлы предложитим теҕисјас контролнөй
лыдпасјас јылыс. Ме аслам висталөмын дорји тајө
теҕисјассө, кыҕи ҕик вескыдөс. Ме ог шу торја ве-
скөдөмјас јылыс, кодјасөс вермасны сујны тајө те-
ҕисјасас. Но мыј основномсө најө вескыдөс да
обеспечивајтөны вескыда нуөдны леһискөј виҕ — тани
һекущөм сөмһеһьө оз вермы лоны. Ме должен
шуны тјанлы, мыј Политбјуровын тајө теҕисјассө ми
примитим өтсөгласөн. Ме дүмајта, мыј тајө торјыслөн
ем кушөмкө значеһьө сјјө слухјас вөснаыс, кодјас
пыр паскөдчөны мијан радјасын быдсикас ковтөм-
јаснас, паныдмунысјасөн да мијан парҕија врагјасөн.
Ме төдвылын кута сјјө слухјассө, мыј быҕтө-пө,
мијан Политбјуровын ем вескыдывыв уклон, „шужавыв“
уклон, мјритчөм дај чөртыс төдас јешщө мыј. Мед
тајө теҕисјасыс лоөны јешщө өти, соөд либө со өти-
көд доказательствоөн сылы, мыј ми Политбјуровын по-
мөҕ јеҕинөјөс дај лоам јеҕинөјөс. Мем ескө колө вөли,
мед тајө пленумыс сјҕжө јеҕинодушнөја примитис тајө
теҕисјассө подув пыдҕыыс (за основу). (Апломҕис-
ментјас).

ЈУРИНАЛЫГ

	Лыстб.
Странаос индустриализирүптөм жылыс да ВКП(б)-ын вескыдвыв уклон жылыс	3
1. Индустрија кыпдан өд жылыс	—
2. Һаң вөдиган проблема	14
3. Уклонјаскөд да сы динө приміреңечјаскөд вер- масөм жылыс	24

ПАСЈӨГЈАС ВYЛӨ

**ВКП(б) ЦК-лөн ИЗДАТЕЛЬСТВО ПАРТ-
ИЗДАТ КОМИ КЫВ ВЫЛЫН ЛЕЗӨ
ТАЩӨМ ЫГАЈАС:**

В. И. ЛЕНИН — Маркс, Енгельс, Марксизм.

МАРКС, ЕНГЕЛЬС — Коммунист партијалөн манифест.

Н. ПОПОВ — ВКП(б) историја, вып. I.

В. И. ЛЕНИН да I. В. СТАЛИН — Социалистическөј орджысөм
жылыс.

I. СТАЛИН — Ленинизм подувјас жылыс.

Тажө ыгајасыс петасны нојабр да декабр тө-
лысјасын. Сузөдны позө Сыктывкарыс, комі ыга
леңаниыс да Партиздатса магазинјасыс да отде-
леннөјасыс.

ЗАЈОМЈАС МИЈАН ДА НАЛӢН

НалӢн капиталистјаслӢн зајомјасыд — сїјӢ војна кежлӢ лӢсӢдчӢм: выл танкјас, пушкајас, самолетјас ужалыс јӢзлы паныд, став муывывса рабочӢј класслы паныд, СССР-лы паныд.

Мијан зајојасыд — сїјӢ уна мїллон ужалыс јӢзлӢн социалистическӢј стрӢителствоылы јон источникјас лӢсӢдӢм вӢсна вермасӢм, клас-сјастӢм социалистическӢј общество стрӢитӢм вӢсна вермасӢм.

НалӢн интервенција кежлӢ лӢсӢдчӢм вылӢ бјуджетсыс рӢскодујтчысӢ 50 прӢчентыс.

Мијанын СССР-Ӣс дорјӢм (оборона) вылӢ вїзсысӢ 5%.

НајалӢн кризис да рабочӢј класслӢн корыс-мӢм.

Мијанын кыптӢ, быдмӢ ужалыс јӢзлӢн оланногыс (благосостојанњӢыс).

Мијанлыс социалистическӢј стрӢителство им-пералистјасӢн орӢдны бостсылӢмјаслы воча-вїзам пјатїлетка нӢлӢд ештӢдан во зајом большевїстскӢј ѳдјасӢн разӢдӢмӢн (реализуј-кӢмӢн).

ГІЖГІН ЕН-НА ТЕ ЗАЈОМ ВЫЛАС?

**ВКП(б) ЦК-лөн ИЗДАТЕЛЬСТВО —
ПАРТИЗАТ ЛЕЗИС ТАЩОМ ЊГАЈАС
КОМИ КЫВ ВЫЛЫН:**

- I. ТОВСТУХА** — Иосиф Виссарионович Сталин (биография), доныс 5 ур.
- М. БУЛЬЕ** — Китајса работницајаслөн олөм да вермаген, доныс 12 ур.
- С. МАЛЫГИН** — Паскөдам опытсө воэын муныс колхозјаслыс, доныс 12 ур.
- А. КАШИШЕВ** — Војеннөј опасносѣ да СССР-өс дорјан мојас, доныс 20 ур.
- А. КРЫМСКИЈ** — Социалистическөј скөтвиэөм вөсна, „шужавыв“ кусиңјаслы паныд, доныс 10 ур.
- I. МИШИН** — Колхоз строитөмын основнөј формаыс сельхозартел, доныс 10 ур.
-

**ТАЈӨ ЊГАЈАССӨ ПОЭӨ СУЗОДНЫ
СЫКТЫВКАРЫС, КОМИ ЊГА ЛЕЗАНІНЫС**

Перевірено 1948

1883

доныс 30 ур.
Цена 30 коп.

42936

И. В. СТАЛИН
ОБ ИНДУСТРИАЛИЗАЦИИ
СТРАНЫ И ПРАВОМ УКЛОНЕ
в ВКП(б)

На коми-зырянском языке

ПАРТИЙНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
Москва, центр, Кузнецкий мост, 7.